

למחר כי יצטנן ותמה הרי כל דשילימ אם לא יאכלנו היום לא ישאר למחר. מה ראה בתמי זו בכל מאכל אם לא יאכלנו יהי נשאר קיים לכך הויל דשילימ לכך אסור לאכלו אבל בחום התנור אף בלי מעשה שלו ממילא יהי כלה בלי מעשה לא הויל דשילימ ואיך לא הרגיש במה דקוילי היכא שהמאכל סופו להתקלקל לא הויל דשילימ הרי היכי דלא יתקיים מעצמו לא הויל דשילימ והיה בחום התנור מיהו יותר הויל לתמוה דהרי זה נגד הש"ס ביצה ד"ד דהרי כן פריך הש"ס דהויל דשילימ ומשני מכת מקלי קלי איסורא דהאריה מתרץ בע"א (ואין סנאי לעיין באחורונים אם הרגישו בזה) ואפשר ליישב דהש"ס מקשה על ביטול האיסור לכתחלה דהרי הויל דשילימ ואם לא ידליקנו יהי קיים למחר לכך פריך שפיר דהויל דשילימ ומשני מכת דמקלי קלי איסורא ואינו נהנה בשעת הביטול אך הוא הקשה הרי עכ"פ נהנה אח"כ כשכבר נשרף ונמי הוי מעורב בו איסור וע"ז מתרץ דאח"כ בחום התנור כיון שכלה מאליו לא שייך דשילימ וא"ש כן נראה ביאור האריה :

סי' קע"ג. מ"ש בסי' ק"ב י"א דלא אמרי' דשילימ היכא שהמאכל מתקלקל. דין זה צ"ע דהנה דין זה אינו שייך רק לפירוש הסוכרים דשילימ לא בטיל הוי מכת דעד שתאכלנו באיסור תאכלנו בהיתר בזה שפיר יש סברא כיון דא"א להשהותו עד למחר אי"כ לא שייך לומר תאכלנו בהיתר שהרי בנתיים יופסד לכך מותר ובטל אבל לטעם הר"ן דהוי כמב"מ ולא בטל אי"כ מה בכך שהמאכל מתקלקל סוף סוף כיון דהאיסור הזה יש לו היתר למחר דומה למב"מ (אך קשה הרי דין זה הוא מהר"ן וא"כ יסתרו דבריו וא"ז עיין בחבורי לה"י יו"ט בהשמטת סי' תק"ז מ"ש בזה) ובפרט דהאיסור אם לא הרי נפל הוי יכול להיות קיים עד למחר דכן משמע מלשון הש"ע שהמאכל מתקלקל משמע דוקא עכשיו לאחר שנערב הוא מתקלקל אבל האיסור בעצמו לא הוי מתקלקל ואעפ"כ בטיל ולטעם הר"ן ודאי הוי כמב"מ כיון דהאיסור הוי ניתר למחר אי"כ לדעת הר"ן ליתא להך דינא והדר הויל מלונגא וספקא אכ הוי דשילימ או לא ובדשילימ הולכין בספקו להומרא ולא בטל וצ"ע וכן להיפוך בדק אם הטעם בטל לטעם הר"ן אי"ש כמ"ש התיס'

בחשיבות ודאי להקל אך כיון דהוי דשילימ אף בספק בחשיבות ראוי להחמיר וז"ב בכונת האריה שבא רק להורות דיש דרך השהו שמשכחת לה בשניהם בנו"י חזא ויהי' בזה להומרא ובוה להקל : **סי' קע"א.** מ"ש על הש"ך בסי' ק"ב דאם שוה בשמא אע"ג דאינו שוה בטעמא הויל דשילימ וסיים וכן כתב הר"ן ד"ל סוף ע"ז ושאל ר"מ דבר"ן פ' הנודר מן המבושל איפכא משמע דגם בעינין שיהי' שוה בטעם דכתב שם דכל דבר הדומה לחבירו אינו מחלישו אורבא מחויקו ולכך אינו בטל רק דבעינין שיהי' שניהם היתר דדומיא דם הפר ודם השעיר עכ"ל. הנה מנין לו כן מהר"ן נדרים דלמא כוונתו שיהי' שוין בשמא ומ"ש דדומיא דם השעיר ודם הפר כתבתי בתשובה דנ"ל דדם הפר ודם השעיר נמי אינו שוה בטעמא כי דעת כמה דבשר שור ובשר עז וגדי הם אינו מינין בטעמא עיין מ"מ"ג בפתיחה ובסי' צ"ח וא"כ י"ל הי"נ דם הפר ודם השעיר אינו שוה בטעמא רק כל דשוה בשמא הוי מב"מ ותדע דהרי ר' יהודא יליף מזה מב"מ אינו בטל והרי לדידי' ודאי בטר שמא אולינן לא בטעמא כמ"ש בע"ז דף ס"ה ע"י"ש ומוכח יותר בחמץ בפסח דמפורש בפ"ו דפסחים דמב"מ לריי לא בטיל והאיך משכחת לה מב"מ שוה בטעמא הרי זה חמץ וזה מצה ובע"כ דבתר שמא אולינן ולא בטר טעמא לרי"מ וא"כ מוכח דדם הפר ודם השעיר אינו שוה בטעמא ובוה נסתלק מ"ש רי"מ עוד תימא על הש"ך לפי שיטתו דאם שוה בטעם ואינו שוה בשמא לא הויל דשילימ אי"כ אמאי לא מתרץ בססי' על דברי הרמ"א וי"ח דחמץ לא הויל דשילימ והקשה הש"ך אמאי יבש ביבש בטל בסמך ות"י וכ"י אמאי לא מתרץ דמירי בשהו בטעמא ולא בשמא ולא הויל מב"מ גם לא שייך שמא יבשלם ליתן טעם וכ"י ולא דק דחמץ ומצה לא משכחת לה שוה בטעם דהרי זה חמץ וזה מצה ובאמת אין כוונת דהרי יש חשש שמא יתן לומר דבטל ברוב דהרי יש חשש שמא יבשלם יתן טעם רק הכונה דבטל כשאר איסורים שלא כמינו והיינו בסמך אבל לא ברוב דבחמץ ומצה לא שייך שוה בטעמא וז"ב ונכון :

סי' קע"ב. מ"ה שתמה על האריה בכלל כ"ד סי' י"ד שכתב דעצים

בתנור לא הוי דשילימ מכת דחום התנור לא ישאר

החוס' דלר"י דס"ל מבי"ם לא בטיל הטעם בטל
 אבל לטעם עד שתאכלנו באיסור וכי אין חילוק
 בין טעם לגוף ולעולם לא בטל רק מיהו בטעם
 לבד ויתקלקל ג"כ זה בטל ממ"נ ודו"ק היטב :
ס' קע"ד. שא' ע"ד הסכין שהי' אב"י וג"י
 שגררו בו עור של רגל אוז
 שחרכו אותו באש. הנה מה שהתיר הרגל יפה
 הורה אבל מה שהתיר הסכין אינו גראה תדא כי
 אף אם ניתן לו הודאה דעור הרגל דינו כעור
 דעלמא מ"מ החוש מעיד כשגוררין העור בסכין
 נוגע הסכין גם ברגל גופו ובפרט דמלתא דלא
 רמיא עלי' דאינש בשעת מעשה כשגוררין הרגל
 בסכין ודאי אינו נוהר שלא ליגע הסכין בגוף
 הרגל ועוד הרי כבר ראה בעצמו מה שמבואר
 במס' טהרות דעור הפרסות הוי כבשר ומ"ש ר"מ
 דשם מבואר דכולן שולחו אותם הוי כעיבוד ויש
 להם דין עור וכאן שיעור מליחה כשיעור עיבוד
 כמ"ש הטנידי ובנוביק ותניינא וא"כ הרי נגלה
 הרגל תחלה הנה ז"א דנהי דשיעורן שוה מ"מ
 הקליתה אינו שוה ומליחת עיבוד הוי יותר וגם
 מ"י צדין וכן נמלח רק מצד אחד ומעט וא"כ
 מ"י ספקא לא נפקא והרי ר"מ בעצמו הורה דגם
 עור בחלב הוי דרבנן רק דכתב כיון דהוי ספק
 אם הי' יס"ב הוי ספקא דרבנן וא"כ לפי הני"ל
 הוי ס"ס דלמא מליחה זו אינו כעבוד ואת"ל דהוי
 כעבוד דלמא הוי יס"ב והוי עכ"פ איסור דרבנן
 והוי ס"ס להחמיר. גם מ"ש ר"מ דכלי אינה
 נאסר מבלוע שמן אפי' כדי קליפה זה לא שמיע
 לי ואין ג"ל כלל ולכך לא מבטיח דנאסר הסכין
 מכח הרגל עצמו כנ"ל רק גם אף אם נגע רק
 בעור אף אם ניתן לו הודאה דהוי לו דין עור
 מ"מ העור בלע מן גוף הרגל ויש בו בליעת
 הסכין ונאסר הסכין מחמת העור גופו כמ"ש
 דכלי נאסר מבליעת דבר איסור שמן וגם הנה
 החוש מעיד דרגלי אוזי יש בהם שמנונית אם
 נבשל אותם ברוטב יחי' שמנונית עליו לכך ודאי
 דהסכין טרפה :

ס' קע"ה. שא' בתרנגולת מתה שנמצאת בדבש
 וספק אם הוי כבוש מעלי"ע
 והנה באמת בשר פוגם בדבש ואם כי אין זה מוסכם
 הוי כוננו דהוי ס"ס דלמא פוגם ודלמא לא נכבש
 מעלי"ע אך כיון דדרך ליקח דבש לעשותו עם קמח
 ובקמח יהי' לשבח והוי כפוגם ולבסוף השביח כו'.
 13 4

יפה התיר ר"מ לפי החילוק של החו"ד בס"י ק"ה
 בין איכא ריעותא מנוסא ובין ליכא ריעותא מנוסא
 ולכך הכא כיון דבדבש אין כאן חשש רק בהקמח
 ובקמח לא אתילידי ריעותא ומוקמינן בחזקת היתר
 כקושיית הכר"ם יפה אמר ר"מ בזה וגם מה שצ"ק
 בזה חזקת חיים מיהו בזה חסר תנאי אחד דחזקת
 חיים לא שייך רק בראהו חיים מקודם אבל בלא
 ראהו חי מבערב לא אמרינן חזקת חיים כמפורש
 במשנה דטהרות וברפ"ק דנדה ובחי' למס' גדה
 כתבנו דלכך נקט מבערב דבעינן דראהו באותו
 עונה שהי' חי אבל זולת זה אמרינן להיפוך דכאן
 נמצא כאן הי' והי' מקודם מת אבל לדעתי לא
 הי' צריך לזה דבלא"ה אין דרך להשתמש בדבש רק
 אם הוי הקמח הרוב וא"כ אם יש שלשים או פחות
 בהדבש נגד התרנגולת נמי אין חשש דהוי מן הסתם
 הדבש פחות מן הקמח והנה בכלי שדרכו להשתמש
 בשפע מתיר הרשב"א ואף האוסרין היינו כיון
 דהשתא כבר נאסר אבל בדבר שעדיין היתר רק
 שיש לחוש שמביאו לידי איסור בזה ודאי אין לחוש
 כיון דדרכו להשתמש בו בענין שהי' בו ס'
 ולמעט במלוגתא עדיף ולכ"ע בזה מודים להרשב"א :
והנה בגדון תי' בנו ליישב קו' הפמ"ג על
 הטרו"ז דמיקל בספק כבוש מכח חזקת
 היתר והפמ"ג תמה עליו מנשפך ותי' בנו דכאן
 לא שייך לומר דנוקי האיסור בחזקת איסור ולא
 נתבטל דהרי י"ל דלא יצא ממנו איסור כלל אבל
 התם דיש חזקת היתר להיתר יש להיפוך חזקת
 איסור להאיסור לומר דלא נתבטל. יפה אמר אך
 זה לא יתכן רק אם נאמר דהאיסור נהפך להיתר
 ע"י ביטול אבל אם נאמר דאיסור אינו נהפך
 להיתר רק דהתורה אמרה דע"י ביטול אין כח
 באיסור לאסור היתר אבל מ"מ אין האיסור נהפך
 להיתר לא שייך טעם זה וכבר נחלקו הראשונים
 בזה ודבר זה יהי' תלוי בפלוגתא הפוסקים
 בס"י צ"ט באיסור שנתבטל ונוסף אח"כ איסור
 אם אמרינן חוזר וניעור או לא וא"כ עדיין
 קשה להסבירים דחוזר וניעור ולא נהפך להיתר
 ולמה שנשפך אסור לכ"ע ולא אולינן בתר חזקת
 היתר ולדידי בלא"ה לק"מ קושי' הפמ"ג דכאן יש
 עור חזקה דלא מחזקינן איסור ממקום למקום כן
 הי"ג לא מחזקינן לומר דהאיסור מלט שלו ונבלע
 בהיתר רק אוקמינן לה אחזקה דמיעקרא כמו שהי'
 באיסור שלו כן הוי עתה משא"כ בנשפך הרי
 ככ"ם

ולא באיסור בלא"ה וכיון דמה"ת לא בעינן ס' רק
נגד החלב רק מדרבנן בעינן ס' גם נגד הדם וא"כ
הוי ספק דרבנן כזו היתר זה שכתבנו :

ס' קע"ו. מה שרצה לפרש כוונת הש"ך
בס' ק"ה ס"ק כ"ה מ"ש

אפי' לא נמלח הכוליא שתמהו עליו דא"כ בלא"ה
בעינן ס' נגד הכוליא ור"מ רצה לפרש הכונה
דאי משום דם הוי די בסמ"ך נגד אחד מהם
דאיסורין מבטלין זאיז אבל כיון דהכוליא נמי
נאסר מכה חלב בעינן ס' נגד שניהם עכ"ד. והנה
מ"ש במכתבו דחלב הכוליא גדול כמו הכוליא ז"א
דבחוש ניכר דאינו אפי' כמחצית הכוליא מיהו
משום הא לא הוי דיחוי לדבריו דע"כ עתה
בעינן ס' נגד שניהם אך ז"א דמלשון הרמ"א
שכתב שצריך ס' נגד הכוליא וכן מלשון הש"ך
מבואר דא"צ ס' רק נגד הכוליא ולא נגד שניהם
ובודאי כן הוא כי מלבד דאפי' בשאר דברים אף
דאיסורין איסור אחד אם חלוקין בטעמן ראוי
שיהי' די בסמ"ך נגד אחד מהם לדין דק"י"ל בתר
טעמא אולינן רק גם אם נאמר כדעת החו"ד
בס' צ"ח שרצה לומר דבעינן ס' נגד שניהם
היינו אם ע"כ איסור כ"א הוי מצד עצמו כגון
ב' כזית מנבלה וטרפה רק משונין בטעמן אבל
אם האחד היתר ואינו נאסר רק מכה השני
האיסור לו יהא דהוי איסור דבוק ואמרינן חניני
מ"מ אין שייך לומר דצריך ס' מגוף יותר החתיכה
הנאסרת דהרי סוף סוף אין כאן רק כזית חלב
ואנן דאמרינן חנינ' הוי רק דמשערין כאלו כל
הכזית חלב נבלע בבשר אבל לא שייך להיות גדון
כאלו החלב בפ"ע והבשר בפ"ע דהרי הוי תרתי
דסתרי אהדיי אם משערין כנגד החלב הרי הבשר
היתר ואם משערין כאלו החלב נבלע בבשר א"כ
אין כאן חלב ודי בסמ"ך נגד הבשר ולכך דייק
הרמ"א והש"ך דצריך ס' נגד כל הכוליא אבל לא
נגד החלב והכוליא רק אם יש ס' נגד הכוליא
בלי בשר ויש ס' נגד החלב בלי הכוליא די בזה
ולא בעינן ס' נגד שניהם ובפרט אם חלוקין
בטעמן גי"כ או מ"מ"מ אם נלך בתר הטעם אין
כאן טעם איסור ואם בתר האיסור אין כאן רק
כזית חלב וכיון דחנינ' דרבנן בשאר איסורין לא
החמירו רק דצריך ס' נגד כל ההיתר אבל לא
נגד שניהם כנ"ל נכון ולכך לא פרשו האחרונים
כוונת הש"ך כפי פירושו כלפנינו ואם נאמר
דהאחרונים

ע"כ"ם נתערב כאן איסור ואין ספק רק בהשעור
ולכ"א רק חזקת היתר ולכך כיון דאימרת לא
מהני חזקה אבל בכבוש דהוי תרי חזקות חזקת
היתר וחזקת האיסור במקומו ולא אתי חד ריעותא
ועקר תרי חזקה וידע הטו"ז סברת החו"ד ונזוהר
ממנו ומיושב הנ"ל ודו"ק :

ס' קע"ו. שא' בקדרה ירקות שבשלו בה
חתיכת בשר שלא נמלח אך

הי' ס' נגד הבשר אך הגיסו אותה בכף בן יומו
מחלב בצירי ונגד שניהם לא הוי ס' ואף דק"י"ל
איסורין מבטלין זאיז מ"מ הרי החלב לא נמלח
ויש בו גם איסור דהוי איסור אחד. הנה
אין בזה שאלה כלל כי בלא"ה יש היתר בפשיטות
כי בשומן אין מחזיקין בו דם כ"כ ואם יש בו
דם הוי מעט וכדמוכה בס' ע"ה גבי בני מעיים
ובפרט בכף הרי אם בלע לא הוי מן הדם לבד
רק מן החלב גי"כ וא"כ בודאי הוי ס' נגד הדם
מיהו אף אם הי' נתערב בו כזית חלב ממש נמי
נראה דמותר דחלב אין בו איסור דם לא מבעיא
להסוברים דם שמלחו או שבשלו הוי דרבנן ודאי
הם לא גזרו רק בהיתר ולא במה שבלא"ה אסור
מכה חלב ואף להסוברים דהוי מן התורה דם
מ"מ כיון דאין אחע"א ודם האכרים שלא פירש
מותר לא חל איסור דם על איסור חלב ואין לומר
דע"כ"ם ב' איסורין יש כדאיתא בפ"ג דיבמות
הנה אין זה מוסכם להלכה ועיין באבני מילואים
בתשובותיו ועיין בחידושי ואף לפמ"ש בתבורי
להסכים להלכה דיש ב' איסורים מ"מ כתבתי
בתשובה דאף הסוברים דדם שבשלו או שמלחו הוי
ד"ת היינו רק אם מתחלה הוי דם בעין ונאסר
מה"ת לכך אח"כ ע"י הבישול ומליחה לא פקע
איסורא אבל בדם האכרים כיון דדם האכרים דלא
פירש הוא מותר רק אם יוצא ע"י בישול ומליחה
נאסר בזה מודים הכל דע"כ"ם אין הבישול ומליחה
גורמין איסור מה"ת ונהי דאין גורמין היתר
ע"כ"ם איסור אין גורמין ונשאר היתר מה"ת ואינו
נאסר רק מדרבנן לכך הם לא גזרו רק בהיתר
ולא במה שאסור בלא"ה ולכך אף דע"ל היתר
שכתבנו מכה אחע"א יש לפקס עוד ד"ל כיון
דנתבטל החלב ופקע איסורו שוב נתעורר איסור
דם דמצא מין את מינו וכמ"ש ביבמות דאיסור
אחות אשה מה"ת תלי וקאי מ"מ בגדון דידן מותר
מטעם הנ"ל דהי' רק דרבנן ולא גזרו רק בהיתר

דהאחרונים לא ס"ל כמ"ש דבחלב ליכא איסור דם רק ס"ל דגם בחלב יש דם פשיטא דלא קשה למה לא פשוה הם כן דברי השי"ן כיון דמשני לבדו נמי צריך ס' נגד שניהם רק אף גם אם ניטא כמ"ש דבחלב ליכא איסור דם מ"מ לא פשוה כן מטעם הג"ל :

ס"י קע"ה. מה שהעיר על השי"ן סי ק"ה ס"ק י"ז מ"ש בשם מהרא"י שאף בב"ח אם נגעה בחתיכה אחרת כיון דאין איסור בליע יוצא בלי רוטב מותרות האחרות דהוי כמו בגד כלאים שאסור כל הבגד ואם נחתך ממנו מקצת מותר ע"י"ש ותמה רז"מ דמה ראוי דשם אין איסור בגוף הבגד רק על הלו"ש. הנה תמה אני מה ראה איסור על החתיכה של בב"ח יותר ממה שיש על הבגד כלאים אטו הבשר הוי בר דעת ועליו האיסור הרי אין האיסור אלא על האדם האוכל שלא לאכלו ולא להנות ממנו ובבגד נמי הוי כן שהבגד נעשה איסור שאין האדם ראשי ללבושו ובכלאים נאמר האיסור על הלו"ש לא תלבש שעטנז ובב"ח נאמר נמי על האדם לא תבשל גדי בחלב אמו ואף הך קרא להכונה לא תבשל לאכול הוא נמי הוי אזוהרה על האדם ואף דבב"ח אסור בהנאה וכלאים מותר בהנאה זה הוי הכתוב במ"ע אבל מ"מ גם איסור הנאה חל רק על האדם והכל הוי איסור נברא רק נדרים הוי איסור חפצא כמ"ש הר"ן אבל כל איסורי תורה הוי איסור נברא וז"ל :

ס"י קע"ט. ש"א בכבד שנצלה אצל האש וננע בקדרה שיש בה חלב ג"כ אצל האש. הנה מ"ש בשם החור"ד סי' ע"ו סק"ב בשם הפמ"ג כבר הראיתי שלא נמצא כן בפמ"ג ובאמת עיקר חידושו בשם הפמ"ג הוי לומר דבכ"ח לא שייך לומר משריק שריק והיינו לענין איסור דם אבל לענין בב"ח י"ל לכאן ולכאן י"ל דבזה פשיטא ל"י דאסור דלא שייך לומר משריק שריק בשאר איסורים או להפיק י"ל דבשאר איסורים כגון בב"ח יחשב כבד דבר יבש ואין אסור רק הקדרה ולא הסאכל רק החם לענין דם מיירי וכיון דיש חשש דפלט דם א"כ הוי דבר רטוב לכך אוסר התבשיל אבל היכא דכבד נפלט דמו לענין בב"ח דבטעם תליא מלתא י"ל דהוי כבד דבר נגוב לגמרי ואינו אוסר רק הקדרה דהוי כ"ק והתבשיל מותר. והנה ראיתי ברז"מ דברים מהופכים דפשיטא ל"י

דהקדרה והתבשיל אוסרים והכבד מספקא ל"י אם אינו נאסר רק כ"ק כיון דהוי דבר נגוב לגמרי והוא דבר מהופך דדבר נגוב לגמרי יתור יכול להיות נאסר מהלית אוסר לאחרי"מ א"כ אם הוי כבד דבר נגוב לגמרי הוי ראוי שלא יאסר רק כ"ק היינו הקדרה דהוי תמיד במקום קליפה וכיון דאינו נאסר רק כ"ק אין הקליפה אוסרת חברתה כידוע וא"כ הוי מסתבר יותר שיהי' התבשיל מותר מן הכבד. ומה דמספקא ל"י אולי מחמת התבשיל כיון דהוי דבק עם הקדרה נחשב רוטב והביא סמיכה לזה מהחור"ד גבי נטבני"ט שכתב דבמקורש לא שייך נטבני"ט. אין לו ענין זה ל"ה כלל דבשלמא לענין נטבני"ט הטעם דהוי טעם קלוש ולא נחשב טעם בזה אמרינן דזה אינו רק כשנפסק מן השורש אבל היכא דמחובר אל השורש ולא נפסק מן השורש לא נקלש טעמו אבל לענין שיהי' רוטב מה בכך דהוי מחובר סוף סוף הקדרה כפסקת וכן משמע גבי קדרה רותחת שהעמידה על צונן בס"ס צ"ב אף דדעת מהרש"ל דבצלול לא שייך דין כ"ש בהא לא פלוג. מיהו להלכה אני מורה כה"ג לאסור הכבד והתבשיל וטעמא דידיחידא דנראה דדבר נגוב לגמרי לא נחשב רק פת אבל בשר וכבד יש בו לחלוותי ושמונניתי ובפרט אם הוא אצל האש דאז מויע תמיד כנראה ובפרט דנעשה כדי לפלוט א"כ יוצא ממנו דם ורוטב א"כ לא הו"ל דבר נגוב לגמרי ועוד אף אם נקל בנגוב לגמרי בקליפה היינו אם אינו אצל האש אבל אם הוא אצל האש או כבד דלא אמרינן תתהו כלל כל שהוא אצל האש כן ה"ג אף בדבר נגוב אוסר לגמרי לדין דקיי"ל דאסור כולו בצלי לכך ראוי לאסור הכבד והחלב לגמרי :

***ס"י ק"פ.** דגה כדון אם כבד אצל האש נגעה בקדרה של חרס מבשיל העליתי בתשובה לק' טרנפאל לחלק דאם הקדרה רותחת אסורה ואם צוננת מותרת וקורה של מוכת בכל ענין מותרת :

ס"י קפ"א. מה שהעיר על הר"ן שכתב דבאינו מכויין לבטל לא שייך דאין מבטלין איסור לכתחלה ועויה ממש בפ' שלוח הקן דלא אמרה תורה שלח לתקלה והמשל"מ פ"ז ממעילה פ"י הכונה מכח אין מבטלין איסור לכתחלה והרי כאן אינו מכויין לבטל רק לקיים מצות שלוח. הנה לא ידעתי למה הרכיב הדעות יחד הר"ן לא כתב זה רק לדין דקיי"ל דאין מבטלין איסור

איסור לכתחלה היו רק דרבנן לכך בדרבנן יש לחלק בין מכוין לבטל או לא אבל להמליץ דמפרש כונת הש"ס דלא אמרה תורה שלח לתקלה מכת אין מבטלין איסור לכתחלה הוא או יודאי להסוברים אין מבטלין איסור הוא מה"ת להך שיטה ודאי אין חילוק בין נתכיון לבטל או לא, ואם באנו לקיים פי' המל"מ בש"ס ולקיים דעת דס"ל דאין מבטלין איסור היו רק דרבנן ה"י ג"ל סברא אחת לומר דהנה יש לנו ב' עניני רוב אחד אם נתערב איסור והיתר יחד והרוב היתר דהאיסור בטל ברוב ויש רוב אחר דהיינו שאינו מעורב האיסור עם היתרו רק אם יש בעולם כמה דבר היתר ואחד יש בעולם איסור אז אמרינן כל דפריש מרובא פריש והוא מן הרוב היתר וכמו רוב בהמות כשרות ולפ"ז הנה דעת השטמ"ק בב"מ דף ט' גבי קפ"א אחד מן המנין לתרץ ק"י התוס' דלפטל ברובא ות"י השטמ"ק בשם הרא"ש דרוב אינו מטעם ודאי רק ספק רק דהתורה התירה ספק כזה אבל מ"מ עשירי ספק נקרא עיי"ש. והנה התוס' שלא תירצו כן מוכח דס"ל דרוב הוא ודאי לא ספק ולכך ג"ל לחכריע כך דהך ספק דהאיסור וההיתר לפנינו הוא רובא דאיתא קמן והאיסור נתערב בו זה הוא מכת ודאי וכיון דודאי מותר מה"ת ה"י מותר לבטלו רק מדרבנן אסור אבל היכי דאין הרוב לפנינו וכן האיסור אינו לפנינו ואינו מעורב רק דנאמר כל דפריש מרובא פריש והרוב ליתא קמן נהי דברובא דליתא קמן נמי אזלינן בתר רובא כדיליף בחולין זה הוא רק ספק רק דהתורה התירה ספק זה ולכך בזה שפיר אסור לעשות כן מה"ת דנהי דהתורה התירה ספק זה מ"מ אין עושין ספק לכתחלה ולכך בזה דהוי אסור מה"ת אין לחלק בין מתכוין לבטל או לא ולכך חר"ן מיירי ברובא דאיתא קמן והאיסור מעורב בהיתר כיון דזה הוא רק איסור דרבנן שפיר מחלק בין כוון לבטל או לא אבל הש"ס מיירי ברובא דליתא קמן דבזה אין הרוב ודאי רק ספק בזה אסור מה"ת לכך שפיר קאמר דלא אמרה תורה שלח לתקלה וזה נכון בעז"ה :

ס' קפ"ב. ע"ך שאלתו הנה מ"ש ר"מ דהמעשה כן היתה באשה שה"י לה שפחה נכרית ונתנה לה ב' חתיכות בשר אחת שלא נמלחה לצורך עצמה ואחד שנמלח לצורך הבעה"ב וכשתנה השפחה החתיכות לקדרות לא ראתה הישראלית רק בשעת הבישול עמדה האשה אצל.

והנה זה פשוט דחיישינן לאחלופי ובס"ס קל"ז בש"ך ס"ק י"ט מבורא דאף במסלפת אפי' באיסור דרבנן באתחוק איסורא אין עכ"ם נאמן ונמצא לפ"ז דנתערבו החתיכות למפרע בשעת הניתנה לקדרות ואתחוק איסורא ובהכ"ג ודאי לא אמרינן תולין וכמ"ש הש"ך. הנה מ"ש ר"מ לפשיטות שאין מסלפת נאמן בזה אין בזה דבר ברור דיי"ל דהתם בס"י קל"ז הוי דבר שאינו בידו אף דבידו להכשיר מ"מ זה הוי ע"י טרחא וכל מה דהוי ע"י טרחא הוי כדבר שאין בידו ומה"ט לא נחשב דשיל"מ אף דאפשר בהגעלה וה"ה מה"ט לא נחשב בידו כיון דהוי ע"י טרחא או הוצאות ע"י באשל אברהם בפמ"ג א"ח ס"י תל"ז ולכך הוי אתחוק איסורא ול"מ מסלפת אבל דבר דהוי בידו בלי טרחא י"ל דזה הוי כמו לא אתחוק איסורא וכדמשמע במג"א ס"ס תל"ז גבי קטן וא"כ ה"ג מה לי אם תשים בקדרה זו או זו לכך הוי כדבר שבידו ומהני מסלפת והחם במליחה י"ל דזה הוי נמי ע"י טרחה והסרון מעשה כיון דמוקמינן כל דבר בחזקת שלא נעשה מעשה וכמ"ש המל"מ אפילו לענין ספק דרבנן וכן אפילו באיסור א"א בספק קיום התנאי אמרינן כן וא"כ הוי כאן ב' חזקות חזקת איסור וחזקת שלא נעשה מעשה ונגד ב' חזקות ל"מ בידו וי"ל דלכך ל"מ בהכשר כלים מסלפת אבל בזה חזקה י"ל דמהני מסלפת אם הוי בידו גם י"ל דזה באמת הטעם עכ"ם אנקיותא קפדי ולא נחשב זה לו לטורח ושוב נאמן מכת דהוי בידו ולכך אין זה ברור דל"מ בזה מסלפת ויש לדבר בזה הרבה אם זה נחשב מסלפת כיון דהיא בבית ישראל ויודעת שהאיסור והיתר תלוי בזה גם לפמ"ש עתה המעשה ל"ה צריך לומר מכת אתחוק איסורא דאף אם הוי נותנין לה רק מחיכת היתר ולא ראו אותה הרי הוי בשר שנמצא ביד נכרי דאסור בלא"ה והוי כגופו של איסור דהוי בשנמ"ה וכמ"ש הש"ך בס"י ק"י דאף המקליין בס"י ק"ה היינו רק אם אין נותנין לו הבשר בידו רק שמניחין הקדרות על הכירה והנכרי נשאר שם אבל ליתן הבשר ביד נכרי ודאי הוי בכלל גזרת חול"ץ בבשר שנמ"ה ונמצא ביד נכרי דאסור לכ"ע ודין דס"ס בנכרית ששמה הבשר בקדרה מיירי שמכירין הבשר בט"ע וליכא חשש אחלופי רק חשש שלא הדיחה אותו וכ"ז ברור :

ס' קפ"ג. נשאלתי בחלה שנפלה לתבשיל בשר ולא ה"י בו ס' ואה"כ

נגד הרוב דאף אי נימא דס"ס אלים טפי מרוב היינו היכא דשני הספקות סותרים להרוב או ס"ס עדיף אבל היכא דרק ספק אחד סותר להרוב והשני אינו סותר כיון הכא דספק חולין מצוי הוא נגד הרוב בזה כיון דהוי דבר שאינו מצוי אין מכניסין אותו לס"ס כיון דהוי הרוב להיפוך כמו שמוכח בכמה דוכתא שדבר שאינו מצוי לא נחשב לספק אבל לפמ"ש דהוי רק מכת ספק דהוי כמע"מ א"כ שפיר קשיא דהוי ס"ס שמא חולין ושמא עולה אך באמא א"ש דבזה לא שייך ס"ס דגם להיפוך נימא להקריבנו שלמים דספק הוא שמא חולין ושמא שלמים וא"כ גם בשלמים איכא הך ס"ס וכיון דהדר בשניהם הוי ס"ס זו הדר הו"ל מע"מ ושקולין יראוי לחוש לחומרת שניהם ובוזה נדחה ג"כ מה שהקשה הפ"י בחידושו דנימא סמוך מיעוט דחולין למחצה עולות והו"ל שלמים מיעוטא וזה לק"מ דלא אמרינן סמוך מיעוטא רק אם בצד השני ליכא למימר כן כגון סמוך מיעוטא מפילות למחצה נקבות והו"ל זכרים מיעוטא דלהיפוך ליכא לצרף מיעוט מפילות למחצה זכרים דאדרבא הנפל מוטרה מיבום והזכרים מחייבה אך כאן כמו שיש לומר בעולות כן גם בשלמים נימא כן סמוך מיעוטא דחולין למחצה שלמים והו"ל עולות מיעוטא וא"כ כיון דסוף סוף איכא למימר כן ואיכא למימר כך הדר הו"ל שקולין וראוי לחוש לחומרת שניהם כן ג"ל שבכה"ג לא שייך סמוך מיעוטא לפלגא וכן ס"ס לא מהני בהך גונא רק דינו כשאר ספק תורה ולחומרא ובחי' לקדושין כתבנו ראי' לדברנו הנ"ל.

(שוב עיינתי בתוס' גדה כ"ז מוכח שם דאף אם סותרין רק ספק אחד נמי לא מהני עיי"ש במהרש"ל ומהרש"א אך לפמ"ש י"ל דרק היכא דהוי נגד החוקה לא מהני ס"ס אבל כל שאינו כנגד החוקה בעינן שיהי' ב' הספקות סותרין ואזי אבל בלא"ה הוי ס"ס עיי"ש ודירק:

סי' קפ"ה. שא"י בדבר המקאוראניס שנתחדשו בעירו בפאבריק של אדונים הגה אין דעתי נוחה להיתר אפי' ה' היתר גמור כי בזה"ז כל העולם נדון כבקעה וראוי לגדור בו גדר ולא לפרוץ ואין להתייר בזה שום חדשות דיבואו לומר להתרנו פת נכרים ויהי' זילותא וחס"ה ובפרט דיש בזה חשש איסור אחד לדעת הר"ן והסור הובא בש"ך סי' קי"ב סק"א דאף עיסת נכרי אסור ואף דאנו קי"ל בש"ע דאינו אסור רק פת נכרי מ"מ

ואח"כ נפלה לתבשיל בשר ולא ה"י בו ס' והי' של אדם אחד אם אמרינן בזה כיון דהוי ספק אם פלטה טעמו בראשון או בשני וא"כ הוי דינו כל שנכנס בספק מסייע לבטל או לא וחנ"ג לא שייך בחלה כמ"ש האחרונים. והשבתי דאינו דומה כעוכלא לדנא דלא אמרינן כל שנכנס בספק רק אם הספק אם נפל לזה או לזה בזה כיון דתיכף בלידת הספק נכנסו שניהם בספק אז לידת הספק מצרפן יחד והוי כאלו כבר נתערבו ובטל בסמ"ך אבל בזה אין הספק נולד יחד דתחלה נולד ספק אחד בקדרה הראשונה ועדיין לא נצטרף השני א"כ כבר נאסרה הראשונה שוב אף דאח"כ נפל לשני ונעשה שניהם ספק אין דינם כמצורפין כיון דבתחלת הספק לא נכנס השני עמה בזה נדון כל חד במ"ע וז"ב ופשוט דלינא :

סי' קפ"ה. נלפענ"ך דין חדש דס"ס לא אמרינן רק היכא דבצד אחד איכא ס"ס ובאידיך ליכא ס"ס בזה אולינן בתר הך צד דאיכא ס"ס אבל אם שני הצדדים שוים בשניהם יש ס"ס שוב נדון כמע"מ ונחשב רק לספק אחד והדר דינו דספקא לחומרא וכעין דאמרינן בספק דרבנן להקל אם יש להקל לכאן או לכאן מחמרינן בשניהם כן ה"ג הדין בס"ס והדמיון לזה ומה אמינא לה במה דאמרינן במס' שקלים ובקידושין דג"ב בבהמה שנמצאת מהלאה למגדל עדר וכמדתה לכל רוח זכרים עולות נקבה זבחי שלמים והנה רש"י פ"י בקידושין מכת דבירושלים רוב בהמות קדשים: ונשא"לתי מתלמירי דאף דרוב קדשים הרי איכא מיעוט חולין וגם חוקה דמעיקרא דאף הבהמה של קדשים עכ"פ קודם שהוקדשה חולין היתה וא"כ ראוי לאוקמא אחזקה דמעיקרא א"כ נימא סמוך מיעוטא לחזקה ואיתרע לה רובא והשבתי דלק"מ דזה עצמו כוונת רש"י באמת מכת ספק רק דלילי הרוב ה"י ראוי לידך בתר חזקה דמעיקרא להתייר ולכן כתב רש"י כיון דבאמת רוב קדשים א"כ אף דאמרינן סמוך מיעוטא לחזקה עכ"פ שוב הוי פלגא ויפלגא וספקא דאורייתא לחומרא אך אי נימא כוונת רש"י כן תקשה מה פריך הש"ס בקידושין אטו זכרים הוי עולות זבחי שלמים לא הוי ומה בכך דהוי אף זבחי שלמים מ"מ רשאי להקריב עולה מכת ס"ס שמא חולין לגמרי ושמא עולה ובכל דוכתא ס"ס לקולא ובשלמא בפשוטו דרוב קדשים איכא שפיר דלא מהני ס"ס

כעפרא דעלמא וחשש יין הנה אם הי' מולפין עליו יין הי' בו ריח יין וכיון דאין בו ריח כלל מוכח דלא זלפו עליו יין ולכן אין בו חשש כלל: סי' קפ"ו. במ"ש בסי' קט"ו סעי'ב בהג"ה ואם ראה עשיית הגבינה

ולא ראה החליבה וכו' מאחר שעשה ממנו גבינות וכו' הנה מלשון הרב רמ"א משמע שאף שאין ידיעה שבשעת החליבה הי' דעתו לעשות ממנו גבינות ולא שמעו ממנו כלל רק כיון שבסוף חויגן שעושה ממנו גבינות אמרינן כיון שעתה עושה מסתמא גם מעיקרא דעתו לכן הי' אך הש"ך כתב בפשיטות שלא מהני רק אם הי' ידוע בשעת החליבה שדעתו לעשות ממנו גבינות עיי"ש ולפענ"ד לשון הרמ"א לא משמע כן והויגן עמו שהרי מצינו פלוגתא בזה בב"ב ובחולין דרשב"ג ס"ל בכל דבר אמרינן הוכיח סופו ע"ת כגון במזכה ע"י אחר או גבי חישב לע"ז במס' חולין ונהי שרבנן פליגי וס"ל דלא אמרינן הוכיח סעי'ת מ"מ אנו קיי"ש בסי' ד' דהוי זבחי מתים איכ נראה דהיינו דוקא היכא שמתחלה הי' בחזקת היתר בודאי או בחזקת המקבל דמסתמא ניחא במתנה זכות הוא לו כל שלא שמענו שמוחה אח"כ ומכ"ש במחשבת ע"ז שאין לחשוש מתחלה שהתכוין לע"ז כל שלא שמענו ממנו לכן אף אם אח"כ שמענו ממנו ס"ל לרבנן דלא אמרינן הסעי'ת אבל הכא אף קודם שראינו שעשה גבינות גיב"ל שדעתו לעשות גבינות גם אף אם אין דעתו לגבינות גיב"ל הוי רק ספק איסור ויכול להיות שבלא"ה לא עירב ב"י דבר טמא לכן בכה"ג לכ"ע אמרינן הסעי'ת ואם אח"כ חויגן שעושה גבינות אמרינן שבודאי מתחלה התכוין גיב"ל לכן ומותרין. ועוד נראה להמתיק הדבר יותר דהרי אזלינן בכמה דוכתא בתר השתא כדקיי"ל בכמה דוכתא דכל הטומאות כשעת מציאתן וכן אף בממון יש פוסקים דהלכת כר' נתן דאזלינן בתר השתא ועיין בטרי"ז סי' א' ובחר"מ רנ"א ואף החולקים ופוסקים כרבנן דלא אזלינן בתר השתא היינו מכת חזקת ממון וחזקה דמעיקרא אבל בלא"ה מודים דאזלינן בתר השתא ולפ"י הא דסי' לרבנן במזכה ע"י אחר דלא אמרינן הסעי'ת והרי התם חזקת ממון דמרא קמא מסייע לחזקה דהשתא ואיכ נלך בתר השתא כיון דהשתא לא נחרצה הי"ה מעיקרא אך נראה דחזקה דהשתא לא הוי רק אם יש כאו לפנינו מעשה ממש או כיוו דמעשה אלימ

מ"מ למה לנו להכניס בזה לכתחלה ועוד כיון דנאפה מעט נהי דאינו נאפה לגמרי מ"מ י"ל כיון דעכ"פ נאפה מעט והוי שלישי אפילו נמי אסור לכ"ע ולמעט במלוגתא עדיף וי"ל דבתחלת אפיותו נאסר מיד וגם יש לחוש אולי יערבו בו חלב נכרי כדי לתקן אותם ואף אם יעמדו איש נאמן זה לא מהני רק לדבר הנמכר רק במקומו או בזה אם לא הי' מחזיק הנאמן לא יקנו אבל בדבר הנמכר לכמה עיירות מה יועיל זה למחר ידחה איש הנאמן והעולם לא ידעו מזה ויקנו לכן אין זה רפואה לחשש האיסור וגם נהי דבש"ס ופוסקים מוכח דהנכרי אינו מכיון להכשיל מ"מ זה בדרכי העולם תלוי הדבר ובזמניהם דעכ"פ הגוים היו מחזיקין באמונתם הי' בהם חזקה דלהכשיל לא יכיון אבל בדרווח הללו גם ביניהם רבו האמיקורסים שאין להם אמונה כלל אלו נחשדים גם להכשיל לכן נהי דאם נודמן דרך מקרה אין בידנו להחמיר נגד הש"ע מ"מ להתיר דבר חדש ולמכרו לרבים תמיד אין ראוי לעשות בימים הללו לכן לא אצטרף בזה להיתר גם רי"מ ימנע:

סי' קפ"ו. אשר שאל למה העולם נהנה היתר בזאפרין מה שקצת הראשונים

מחמירין הנה מה זו שאלה למה לא נראה לו דברי הש"ך בסי' קי"ד מ"ש ע"ז היתר וכדאי הש"ך לסמוך עליו ואני מוסיף ע"ד הש"ך כיהודה ועוד לקרא דאף דאין בזאפרין גופו ס' או רוב מ"מ כיון דזאפרין אינו נאכל בעינא רק בתוך מאכל ומעט ממנו נותנין למאכל איכ בהמאכל ודאי הוי ס' הן נגד הכשר יבש הן נגד היין שמולפין עליו ואף אם הוי בו ס' רק נגד אחד הרי קיי"ל איסורין מבטלין זא"ז ואין זה בכלל מבטל איסור לכתחלה כי אין כוונתו לבטל האיסור רק על הזאפרין והם עצמן היתר ואף דדעת הט"ז דגם באין דעתו לבטל האיסור נמי אינו מותר רק בא"א בע"א וכאן הוי כא"א בע"א כיון דא"א להשתמש בזאפרין רק ליתנו למאכל וגם הט"ז מיירי ביש בו ודאי איסור ובזאפרין הוי רק ספק וכמ"ש הש"ך וראי מותר כיון כוונתו לבטל לכן נראה דמותר לאכול ממנו בלי חשש ופסקו והנה לישראל אם איגן נביאים הם בני נביאים ומה גם דהחשש בשר יבש אם יכירו ודאי יסירו ואם הוא באופן דהוי דק כל כך דאינו ניכר בינו לבין חוטי זאפרין או כיון דהוי יבש ודק כ"כ אין בו שיד טעם כלל והוא

וראי' לזה מ"ש ותוס' בסוכה דל"ט ד"ה ולתיב
 ל"י וכו' ולא משכחת לה שיהי' כולן שוין לענין
 סחורה אלא כה"ג דבהדיא כתיב או מכור לנכרי
 ע"י"ש ומה ראי' דלמא מיירי או מכור לנכרי ע"י
 שליחות לנכרי ודרי התוס' לא הביאו ראי'
 מקרא לאיסור סחורה רק להיתר דהיכא דגודמנו
 לו מותר דבהדיא כתיב או מכור לנכרי ולא
 משכחת לה איסור סחורה רק כה"ג ומי"ל כן
 דלמא אדרבא בנודמנו לו אסור לעשות בו סחורה
 ומ"ש או מכור לנכרי היינו ע"י נכרי ומי"ל
 דאיסור סחורה בכללה היינו אם קונה ומכור
 ובע"כ מוכח דאין חילוק וכו' וכן מן השי"ט
 דשם דקאמר לא רצה ליתן לו במתנה מבליע לו
 דמי אתרוג בלולב וכו' ולמה לא קאמר דיתן לו
 ע"י נכרי או קטן וכדומה ובע"כ דזה אינו ענין
 לשליחות כלל רק כל דהוי עבדו נחשב סחורה
 וסמך לזה מה דאמרינן בעלמא זווי דאנשי אינהו
 עבדי ל"י סרסרותא כן ה"ג כיון דהוי ע"י מעותיו
 נחשב לו סחורה ואסור כן דעתי נוטה: שנית
 להנ"ל. מ"ש דאי"כ יהי' אסור גם להיות סרסור או
 שאר הנאה. זה לק"מ כיון דכתיב לכם להיתר
 הנאה ויהי' לאיסור הנאה אי"כ מסרה התורה הדבר
 לתכמים לעשות כפי מה שיראו בעיניהם והם
 אמרו והם אמרו דאינו אסור בזה רק דרך סחורה
 ומ"מ אבל מ"מ איסור סחודה ומ"מ הוי מטעם
 הנאה דכדרך זה אסור בהנאה שלא ירויח בהם
 דרך מ"מ ובפרט דכיון דכתיב לכם אי"כ בנודמנו
 מותרין לו אם יאסרו שאר הנאות יהי' כחוכא
 ואסולא דמאן מפסי אם הוי נודמנו או לא ונתח
 דברין לשיעורין אבל אם אסור רק לסחורה יש
 לדבר שינוי והיכר דלדרך מ"מ אסור ונודמנו
 מותר ודרך סרסרות בלא"ה לק"מ דזה הוי הנאה
 דמעלמא ולא מגופן ולשון יהי' בהווייתן אינו
 משמע רק לאסור הנאה דמגופן ולא הנאה דעלמא
 שנתון לו המוכר שכר על שהמציא לו קונה
 וכדומה והוי הנאה מן המוכר ולקוח שעשה הנת
 טובה ולא הנאה דמגוף האיסור הנאה אך הנאת
 הרויח הוי הנאה דמגופן זה אסור מכת יהי' ושאר
 הנאה אף דהוי מגופן זה אי"כ לאסור כיון
 דבנודמנו מותר אי"כ מאן מפסי אבל דרך מ"מ
 וסחורה הוי הפרש ידוע וניכר ולעולם הוי מטעם
 הנאה א. ומ"ש לתמוה על ק"ה השי"ט בסוכה

אבאר

בכל דוכתא לכך אמרינן מדהשתא כן הוי מעיקרא
 ג"כ כן אבל ע"י מחשבה ודיבור בעלמא לא אלים
 דיבור ומחשבה לילך בתר השתא לומר מדעתה הוי
 כן מעיקרא הוי ג"כ כן והטעם דדיבורא בעלמא
 מקרי ואמר היום כך ומחר כך ודומה לחוקה העשויה
 להשתנות דלא מהני אבל מעשה מסתמא כמו שהוא
 עכשיו כן הוא מעיקרא ואף אם עושה חמשה
 ברצונו ג"כ אמרינן כן דמעשה לא עביד לעשות רק
 אם הי' דעתו מתחלה לכך ולכך אם יש כאן מעשה
 ממש ודאי אולינן בתר השתא וע"י מעשה מודים
 רבנן דאמרי' הוכיח סע"ת ולכך הכא אם חזינן
 שהנכרי קעת עושה בגינות אמרינן הסע"ת ומעיקרא
 לכך התכוין סתמא ובפרט כיון דבלא"ה הוי רק
 ספק אם עירב חלב טמא אף אם לא התכוין
 לגינות לכך כל כה"ג בודאי אולינן בתר השתא
 ומותר כנלפע"ד דלא כהש"ך:

ס' קפ"ה. שא' היות כי שלחו מקומות
 הרחוקים אייטראג לסוחר
 אחד שיקנה שומן חזיר בגיני והסוחר נפשו בשאלתו
 אם יש איזה היתר לקנות השומן ע"י אי"י. הנה
 לפענ"ד זה איסור גמור דענין סחורה אינו כשאר
 לאוין שבתורה התלוין אקרקטא דגברא שאדם לא
 יעשה כן אבל ע"י נכרי אין איסור בדבר אבל
 איסור סחורה הוי כאן איסור הנאה ובודאי
 באיסור הנאה אין חילוק בין אם נהנה בעצמו
 או ע"י נכרי והכל אסור כן ה"ג בזה רק דבזה
 חלקה התורה ובלתה דהדברים מותרים בהנאה
 אף היינו אם נודמנה לו אבל לעשות ממנו סחורה
 גשאריו באיסוריהן דכתיב והי' בהווייתן יהא עיין
 בפ"ב דפסחים בסוגיא דחוקי' ורי"א (וביאר הדבר
 דהש"ס דכ"ג פרין והרי שרצים וכו' ומשני ש"ה
 דכתיב לכם שלכם יהא ופריך א"ה אפי' לכתחלה
 נמי וכו' ומשני דכתיב יהי' בהווייתן יהא וא"כ
 משמע דהש"ס רוצה לומר דלגמרי יהי' אסור
 בהנאה מדכתיב לא יאכל רק דמשני דכתיב לכם
 ופריך א"ה לכתחלה ומשני דכתיב יהי' וא"כ משמע
 דלענין לכתחלה נשאר כד"סד מעיקרא דאסורין
 בהנאה וא"כ משמע דמה דאסורין לסוחר בהם
 היינו מכת איסור וכיון דהוי מכת אה"ג
 אין לחלק בין ע"י עצמו או ע"י נכרי) לכך איסור
 סחורה הוי כעין איסור הנאה שלא יהנה מזה
 דרך מ"מ לכן אין חילוק בין ע"י נכרי או לא

לומר דהוי כמו אהיז הנה קשה לומר וכי אסור לישראל להנות ממנו הנאה של כלום גם וכי אסור לו להיות סרסור בזה ואין לי שום משמעות מהש"ס ותוס' לאיסור בזה. הנה אבאר לו דהרי הש"ס בס"פ דפסחים פריך והרי שרצים ומשני ש"ה דכתיב לכם משלכם יהא ופריך א"ה אפי' לכתחלה גמי ומשני דכתיב יהי' וא"כ משמע דלענין לכתחלה נשאר כדס"ד מעיקרא דאסורין בהגאה וא"כ משמע דמה דאסורין להסתחר בהם היינו מכח איסור הנאה וכיון דהוי מכח אהיז אין לחלק בין ע"י עצמו או ע"י נכרי: לשלישית להג"ה. הנה מ"ש ר"מ דאני מודה לו במקצת היכי שהנכרי הקדים לו המעות שמותר ז"א כי זה הוי דוקא אם הנכרי הקונה יודע לשם מי קונה או שייך לומר דקונה אותו עבור בעל המעות אבל אם אינו יודע אי"כ סובר דהישראל נותן לו המעות וקונה אותו עבור הישראל אין היתר רק שיוודיעוהו שהוי עבור הנכרי ושהמעות שלו או מודה אני לו בזה שמותר. ומה שהקשה עלי מדברי המ"ב בהל' פסח סי' תנ"ג שאין לקנות חמץ לנכרי זיון שליחות לנכרי וכו' ומכח דלא אמרינן זיון דאינשי אינון עבדין ל"י סרסרותא זה לק"מ דזה דומה למ"ש הש"ך בחר"מ סי' רצ"ב גבי אשד"ע דהיינו דוקא לחייב המשלח לא לפטור המשלח אי"כ מוכח דאף שלד"ע היינו רק שיהי' נחשב גם השליח בע"ד אבל נגד המשלח נחשב שליח ג"כ כן ה"נ בזה ודאי בעלמא אין שליחות לנכרי כלל אפי' נגד המשלח אבל היכא דהוי קני' במעות כיון דבעלמא קיי"ל הכל לבעל המעות ולכך בזה נחשב השליח כבע"ד ונחשב ג"כ כשליח נגד המשלח ובתרווייהו אזלינן לחומרא וז"ב והבן כי קצרותי ושוב ראיתי בשרת חת"ס מחמיר גמי להיות קונה לנכרי דברים אסורין עיי"ש וגם ע"י נכרי אוסר שם:

סי' קפ"ט. שא' בגדון הסחורה בחלב חזיר הנה

אבאר כונתי דודאי שם הוי האיסור מצד המוכר לא מצד הלוקח אך כונתי כיון דעיקר האיסור שם הוי רק מכה לפני עור והרי קיי"ל אלפני דלפני לא חיישינן עיין אהע"ז סי' ה' וא"כ קשה יקנה ממנו ע"י עכרים וכיון דאין שליחות לעכרים אי"כ הוי רק לפני דלפני ואף לפני דלפני אין כאן כיון דאין שליחות לעכרים אי"כ לא עבדי הוא כלום ובע"כ מוכח דכל דרך סחורה וזווי דאינשי עבדין ל"י סרסרותא לא שייך בזה לומר אין שליחות לעכרים והמקח הוי לבעל המעות וכאלו הוא בעצמו הקונה והמוכר וכעין דס"ל לכמה בנתן לשליח מעות לקנות והטעה את חברו בחשבון דיש ס"ל דהכל לבעל המעות דהשליח עשה הטעות מ"מ העיקר בתר המעות אזלינן והוי הכל כמעשיו כן ה"נ בזה כיון דבמעותיו הוא קונה לא שייך בזה לומר אין שליחות לעכרים והוי רק חד לפני והה"נ באיסור סחורה וזה ראי' נכונה. וכל הראיות הוא רק לרווחא דמלתא ולפי האמת הדבר ברור דכה"נ לא שייך לומר אי"ש לעכרים דהתורה עיקר כוננתה שלכתחלה לא ירויה בדברים האסורים מה ל"י אם נעשה על ידו או ע"י אחר סוף סוף מריח לכתחלה באיסורין אין היתר רק מכח ההיתר שכתבתי בשומן חזיר ומכח זהו רק בחלב חזיר מקרביים ולא בשומן הנעשה מן הבשר ומטעם שכתבתי שם. שוב ראיתי בחת"ס מחמיר גמי להיות קונה לנכרי דברים אסורים וגם ע"י נכרי אוסר שם:

פ"דקנ"ה מה שתמה על ראייתי מן התוס' סוכה הנה הרא"ה שלי ברורה דהרי התוס' לא הביאו ראי' מקרא לאיסור סחורה רק להיתר דהיכא דנדומנו לו מותר דבהדיא כתיב או מכור לנכרי ולא משכחת לה איסור סחורה רק כה"ג ומג"ל כן דלמא אדרבא בנדומנו לו אסור לעשות בו סחורה ומ"ש או מכור לנכרי היינו ע"י נכרי ומג"ל דאיסור סחורה בכללה היינו אם קונה ומוכר בע"כ מוכח דאין חילוק בזה בין ע"י נכרי או לא. ומ"ש וז"ל מה שרצה הדיג

דלמר מר ישיב לכות אפי' כוכין והקפיות והסוכרים דליסור מו"מ בנבלות הוי ד"מ אי"כ מהו פריך הרי י"ל דנבלות גרוב ומה דומיא ליה בזה לסוכין. ונראה דז"ל דלכך זה אם הוי ליסור סחורה ד"מ או דלכך תליא בעלגותא דחוקי' ור"ה לר"ה כיון דלא יוכל משמע ליסור הגאה אכל דרשא נמורה אכל לחוקי' דס"ל דכ"מ נעלמא ר"ה יוכל הוי רק כ"מ מ"מ לענין ליסור לכתחלה הוי סחורה ממשון יהי' והוי דרשא נמורה אכל לחוקי' דס"ל דכ"מ נעלמא ר"ה יוכל הוי רק ליסור אכילה וכו' לדידי' י"ל דהוי רק אשכחתי' ומן התורה מותר לעשות כו סחורה ולכך התם נכ"ק י"ל דפריך לחוקי' ולדידי' שפיר הוי ליסור סחורה בנדרים האבדרי' רק דלכך אף ויפס הוא אף כדחיתא אכל לדין דקיי"ל כר"ה כ"מ' הרמ"ס כ"ל' מ"מ י"ל שפיר דהוי מה"מ ויש כמה דברים לומר עט"ו:

בו איסור לאו דחלב ובע"כ דזה מיירי מחלב לבד
ומוכח כמ"ש ו"ב ונכון :

סי' ק"צ. שא' באחד שנחשד שמוכר טרפות
אך לא נתברר הדבר ולא
נאסר ועתה נודע ואירע שמכר טרפות אם יש
לאסור הכלים למפרע. הנה ודאי דאסורים הכלים
למפרע דהנה דעת התב"ש להחמיר בזה דנאסר
למפרע ואף כדעת הש"ך להקל מ"מ נראה דהיינו
דוקא אם לא איתרע חזקתו תחלה כלל ולא יצא
עליו קול וחשש טרפות אבל אם יצא קול
תחלה נהי שלא נתברר מ"מ איתרע חזקת כשרות שלו
וכיון דנמצא עתה שמכר טרפה ודאי הוי רגל"ר
והוכיח סופו ע"ת שהקול ה"י אמת ומודה הש"ך
דטרפה למפרע ולמעט בפלוגתא עדיף לכך כל מה
דאפשר להגעיל יגעיל והכלים הטובים כגון פאראצילאן
טוב דהוי כעין זכוכית בזה כיון דבלא"ה הוי ספק
אם נאסרין כלל לכך איתם ישאח מעל"ע וכלי
חרס הפשוטים המה טרפה: שנית לח"א הנה
לדינא מ"ש ר"מ שאף האוסרים היינו רק מכה
דבהמה בחי' בחזקת איסור עומדת וכר דבר זה
מביא לידי גיחון וכי אני אסרתי הכלים מכה חשש
גבינה או בב"ח אני לא אסרתי רק בשביל חשש
בשר נבלה וטרפה והרי בטר"ז סימן קי"ט מפורש
דאף בטבח שהוציא טרפה מתח"י אסורים הכלים
למפרע וא"כ מ"מ"נ אם ס"ל להט"ו דהחשוד על
הטריס' לא חשוד על נבלה וכן נראה בעיני
ומצאתיו אח"כ בפ"מ בש"ד סימן א' אי"כ בע"כ
מה דאוסר הט"ו הכלים למפרע הוי מכה חשש
טרפה א"כ מוכח דאף במה דליכא חזקת איסור
אוסר למפרע ואם ס"ל להט"ו כדעת הש"ך ביו"ד
סי' א' שמוכח ממנו ומראייתו דהחשוד על הטריס'
הוי חשוד על נבלה אי"כ ה"נ חשש זה יש בהקצב
או"י מכר נביל' או שחט בינו לבין עצמו דהוי
שחיטתו נבלה ומכר וסוף סוף דין זה הוי ממש
דין הט"ו והוי הקונים ממנו בשר ה"י להבשר
הזה: חזקת איסור מחיים ושמא הוי נבלה לכך יפה
כתבתי כיון דלהט"ו והתב"ש אסורין הכלים לכך
אף להחולקים י"ל דביצא קול מתחלה דאתרע
חזקתו מאז והלאה גם הם מורים דטריפה עור
אף אם לא ה"י שייך כאן חזקת איסור דבהמה
נמי מסחבר כן כיון דטעם המתירין הוי רק מכה
חזקת כשרות שלו וכאן מכה הקול איתרע חזקת
כשרות שלו וי"ל להיפוך כמו שהוא עתה רשע כן
ה"י

הנה אני בתשובתי (טוב טעם ודעת
מהד"ג ח"ב) כתבתי להלך בין בשר חזיר דאסור
לסחור אבל חלב חזיר מותר לסחור וא"כ בלא"ה
אין בזה איסור אם קונה הקרבים אך אם קונה
גם הבשר ודאי אסור לסחור בו אך מ"מ בשאלה
דקה' כיון דהאיש אינו קונה רק שליית נראה
דאין בזה איסור לא מבעיא אם איסור סחורה
באיסורין הוי של תורה ודאי אין לנו רק מה
שאסורה התורה להקונה ולא לשליית וסרסור אף
גם אם הוי דרבנן מכה שמא יבא לאכול י"ל היינו
רק אם קונה לעצמו או משלו לא בדי' אבל אם
קונה לאחרים או משל אחרים בדי' מינה ואין
לחוש שמא יאכל ממנה מיהו עכ"פ יהי' בזה חשש
לפ"ע ואף שיהי' נעשה זה ע"י אחר כיון דגם
האחר יעבור אלפ"ע י"ל דהוי בזה לפ"ע ועיין
מש"מ פ"ה ממלוה שנסתפק ובטו"ד מה"ג ח"ב
לק' ג"פ הארכתי בזה. גם אף אם לא שייך לפ"ע
עכ"פ הוי חשש מסייע ידי עוברי עברה ואסור
כך י"ל דאם המו"מ הוי רק בחלב הקרביים מותר
להיות סרסור או שליית אבל אם הוי בבשר חזיר
ושומן הבא מבשר חזיר אסור להיות ממוצע:
והנה' שאלני הרב החר"ף מו"ה שלום מרדכי
הכהן עמי"ש להלך בין חלב חזיר לשומן
חזיר מרש"י חולין מ"ה ע"ב ותוס' בכורות דף י'
דבלשון תורה הוי שומן גמי בלשון חלב. ולק"מ
דנהי דלפעמים הוי שומן גמי בכלל לשון חלב
אבל לפעמים הוי חלב דוקא הרי הכתוב אומר ב'
צו כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו אם כן יהי'
אסור גמי שומן וכן אמר שם אח"כ כי כל אוכל
חלב מן הבהמ' אשר יקריבו ממנה אשה ל' ויהי'
גם שומן אסור וכן ב' ויקרא ואת כל חלבו ירים
ממנו והקטיר המזבחה ונאמר דבזה יהי' אף
השומן בכלל וזה ודאי אינו וכן פ' כל חלב ל'
ב' ויקרא ובע"כ לפעמים סתם חלב הוי רק חלב
אי"כ ה"נ לחומרא יש לפרש דהכונה רק חלב ולא
שומן ובפרט דכאן מוכח כן כיון דהתור' אמרה
וכל חלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה ואכול
כאן תאכלוהו ולמ"ל הך אזהרה הרי בלא"ה אסור
מכה נבלה וטרפה בע"כ דהוי ס"ד או דנוט"ר לא
יחול על איסור חלב וקאי ואכול לא תאכלוהו מכה
נוט"ר או להיפוך דאיסור חלב לא יחול על איסור
נוט"ר לכך כתיב ואכול לא תאכלוהו אי"כ מוכח
דזה מיירי מחלב לבד אבל בשומן נוט"ר ודאי אין

מעבירה אי"כ ה"ג בזה הוי כן והנה מפרשי מוכח דאם בא"א מיירי הרי בלא"ה עובר אלפי' ולומר דמיירי שהי' יכול ליקח אותם בלא"ה אם כן אינו בכלל עוקב דהוי כשפטר דהוי אפטרופוס להרגיל נשים אצלו משמע דבלא"ה לא הי' יכול לעשות כן וגם לומר דהוי לעבור בבי' לאוין הרי כל היכא דאיכא למידרש לא מוקמינן בלאו יתירא לכן טפי מסתבר דהוי אף על פניו' ומוכח דאף דהוי המעשה היתר מן התור' מ"מ להרגיל גרע אי"כ ה"ג לא מבעיא אם הנכריות נשואות דהוי איסור גם לנכרי דאסור להרגיל בזה רק גם אף בפניו' נהי דגוף הדבר היתר הוא לנכרי מ"מ להיות אפטרופוס להרגיל לאחרי גרע מלבד דהדבר מכוונ' ומביא לידי הרהור דהוי דאורייתא וראיתי בסמ"ג לית קניו העתיק דין זה של העוקב אחר הנואף וכו' גי' כלשון רש"י רק נשים ולא א"א וגם נקט שם הגורם ניאוף מוכח דהגורם לבדו הוי שאין לזה ח"ו לעשות כן :

סי' קצ"ג. מה שרצה לומר בטעם מנהג העולם שאח"פ כשחורין וקונין החמץ עם הכלים אם הנכרי אין מטבילין והביא בשם הט"ב והחכמת אדם דצריכין טבילה. ענין זה כבר קדמוהו בקי' הסמ"ט שכן קטנו בד"א דצריכין טבילה ומ"ש ר"מ בטעם דא"צ טבילה אין גי' כלל בפרט מ"ש בסוף דבריו דאם נאנס פטור הלוה לשלם חס' להזכיר מלומר כן דאם הי' הנכרי פטור מלשלם אם נאנס החמץ הוי באחריות ישראל ואף דהוי כמקבל אחריות על חמצו של נכרי בבית הנכרי דמותר מ"מ כיון דהמכירה הוי רק הערמה אי"כ גם הקרקע שמוכר לו גמי הוי הערמה ובשלמא לענין החמץ כיון דמן התורה בביטול בעלמא סני בזה אף זה אם אינו באחריות ישראל אבל אם הוי באחריות ישראל הוי כמקבל אחריות על חמץ של נכרי בבית ישראל דעובר בבי' ואח"פ אסור בהנאה אם נשאר ביד ישראל לכ"ע וכן מ"ש דהחמץ הוי משכון ביד ישראל ח"ו לומר כן דאי"כ נהי דלא קנה משכון עב"פ הוי באחריותו כדון משכון ואם יאבד יחי' פטור מלשלם וח"ו לומר כן גם מה שתלה הדבר בדין משכנתא כזבינו זה אינו דאף אם משכנתא כזבינו היינו רק אם הוא ביד המלוה אבל אם הוא ביד הלוה ודאי אינו כזבינו וע"כ לא מבעיא השי"ס אם משכנתא כזבינו רק אם הוא ביד המלוה אבל

הי' קודם כמ"ש בש"ס דהרי בוגרת לפניך רק דהתם הוי חזקת נערות מקודם וכאן הורע חזקתו לכן הדבר ברור כאשר כתבת. רק מ"ש ר"מ דיש הרבה קצבים שם בזה יפה אמר ובוה הדין כך דמי שאינו יודע אם לקח מן הקצב הוה לאלו מותרין הכלים מכת ס"ס שמא לא קנו ממנו ואם קנו אלו הי' כשר אבל אלו דיודעים שקנו ממנו במשך זמן הקול והלאה או שרגילים ליקח ממנו הכלים טרפים למסרע ובמ"ש נדחין כל דבריו ובפרט מ"ש דדוקא בהימר הוי כן ולא הוא עיין ט"ז סימן ק"ט ותב"ש דאף ביצא טרפה מידו הדין כן : **סי' קצ"א. שא'** בטייא שאהלען של פארצילאן שקנה יהודי אצל אדון א' ולא נשתמש בהם כמו חצי שנה וסכרם לישראל אחר ובהם השני לשאלו אם מותר להשתמש בהם. הנה אם הורה להשתמש בהם אין מזחיחין אותו ואף דהביא דבנוב"ק חו"ד סי' ל"ו החמיר בזה מ"מ בפארצילאן אין להחמיר תרי חומרי כיון דרוב תשמישן בכלי שני כי לרוב הפעמים אין שותין בהם רק טייא ובוה אין חשש כלל דרוב כלי עכו"ם אביי ובטייא אין בו בישולי עכו"ם ואם מערבין בו חלב ספק אם הוי חלב מבהמה הטמאה וחלב נכרי י"ל דאינו אסור רק לישראל גזרו חז"ל זה אבל ביד הנכרים הוה היתר אם נעשה הבליע' ברשותם וגם אם נותנים בהם החלב הוי דרך לשום תחלי' הטייא ואח"כ החלב וכיון דהטייא הוי כבר בכלי שני אי"כ גם החלב הרוותח אינו אסור ואף דיש מחמירין גם בכ"ש מ"מ באביי וכ"ש וגם הוי פארצילאן טוב דיש דעות דאינו בולע כלל ודאי יש להקל בזה ובפרט אם כבר קנה כן מן הנכרי הוי בדיעבד ויפה הקיל :

סי' קצ"ב. שא' במחזנים שלקחו נשים נכריות לביתם כדי להמשיך את אנשי החיל לשם שיונו עמהם ור"מ צועק ע"ז. ואנן נענה ודאי יפה דיבר ר"מ והוא ש"ס ערוך שבעות מ"ז ע"ב שמעון בן טרפון אומר אזהרה לנוקב אחר הנואף שנאמר לא הנאוף ופרשיי יעשה לו אפטרופוס להרגיל לו נשים לניאוף ומדלא פרשיי נשים נשואות רק נשים מוכח דאף בפניות מיירי והיינו דאף דביאת פניו' דרבנן מ"מ להיות אפטרופוס לאחר גרע ואל תתמה דהרי ביאת פניו' דרבנן ורהורו בפניו' אסור מן התור' זה בכלל אמרם ו"ל ביומא דהרהור עביר' קשה

ישינים וליבון כחדשים דמיא וכר דממ"נ אם נחשב הליבון כחדש ממש ופנים חדשות אי"כ קשה למה נצטרך טבילה שנית ואם לא נחשב פ"ח ממש מה ראי' מזה לכלים חדשים ממש לדעתני דברי הפר"ח א"ש דליבון לא הוי פ"ח להיות נעשה הכלי ממש מחדש כאלו נעשה הכלי עתה רק דהוי כפ"ח לענין הבלוע כאלו לא נבלע בן מעולם רק הוי כחדש דגוף הכלי נחשב כמעיקרא רק דלענין הבלוע הוי כפ"ח ולכך א"ש דאם נימא דכלים חדשים לא בעי טבילה ובע"כ עיקר חיוב טבילה הוי מכח פרישתו מאיסור להיתר א"כ כמו שלדידן דהוי חיובו מכת דעשייתו הוי ביד נכרי אם עשאו מחדש דהוי כלא נעשה מעיקרא כלל בטל ל"י עשי' ראשונה וא"צ טבילה כמ"ש הפר"ח כן ה"נ אם נימא דדוקא ישינים בעי טבילה מכת דפירש מאיסור להיתר לכך אם לבנו דהוי כפ"ח לענין בלוע כאלו לא נבלע בו מעולם אי"כ הוי כפ"ח לענין בלוע ובע"כ שאף כלים חדשים בעי טבילה שבעשייתו ביד נכרי חלוי ולכך ליבון לא הוי כפ"ח לענין עשיית הכלי אבל אם גוף העשי' נעשה מחדש מהני וא"ש הפר"ח אך על המג"א באריח ס"י הניא מה שדחה דברי הב"ח והעלה דליבון לא נעשה כלי חדש ממש עיי"ש קשה שפיר מסוגיא הני"ל דעכ"פ לענין בלוע מוכח דהוי כפ"ח כאלו לא נבלע בו מחדש ואי"כ לענין איסור ראוי שיועיל ליבון כיון דעכ"פ לענין בלוע ככלי חדש הוי וכאלו לא נבלע בו מעולם למה יאסר ככלי חרס ואם לא הוי פ"ח לענין בלוע קשה שפיר מה ראיות ר"נ ובע"כ דהוי כפ"ח וצדקו דברי הב"ח ואף מה שהביא ראי' מטומאה אין ראי' לפ"ו דבטומאה דלא נאסר מטעם נגיעה ואין לו היתר רק אם גוף הכלי נתבטל ממש מתורת כלי ונעשה כלי עתה לזה לא מהני ליבון לשויא כלי חדש ממש אבל לענין בלוע הוי ככלי חדש כדמוכח מהש"ס הני"ל דהוי כפ"ח שלא נבלע מ"מ מ"ש המג"א דלא הוי ככלי חדש לא איש מיהו נראה די"ל דזה עצמו כוונת המג"א דלא נעשה ככלי חדש דהיינו כנעשה ממש עתה כלי חדש אבל הוי ככלי חדש לענין בלוע וזה עצמו מה שהשיג על הב"ח דאין ראי' מטומאה (ועיי' טוטריד מה"ג ח"ב ס"י כ"ב):

ס"י קצ"ו. שא"ל ד באם בא ע"א והיעיד לפנינו שכלי זה נטרף באיזה טרפות והוא אסור להשתמש בו ואחר זמן מה

אבל אם נשאר ביד הלוח דואי אינו כזביני למלוח ובפסח אף אם בעלמא משכנתא כזביני היינו אם הטרם ניחא ל"י להיות כזביני אבל בחמץ אדרבא הלוי מוכרו כדי להוציאו ומבטלו ואין נאמר דהוי כזביני וחזרו וקונה אותו לכך דואי לא ניחא ל"י להיות כזביני ולזה אין טעמו נכון והטעם שלי כתבתי בחשובה (טוטריד מה"ג ח"ב ס"י כ"ב) כיון דהמכירה הוי הערמה רק בחמץ גופו מהני הערמה ממ"נ מדאורייתא בביטול סגי ומדרבנן מהני הערמה אבל בכלים דאינו מבטלן אי"כ לא הוי מכירה כיון דהוי דרך הערמה ואולינן בתר דאורייתא וי"ל עוד דלכך אף מדרבנן לא בעי טבילה והוא משום הכירא כעין שאחז"ל בפ"ק דשבת ב"ח דבר דעשו הכירא בכמה דברים דלא לשרוף עליו תרומה וקדשים כן ה"נ עשו הכירא שלא יטבילו כדי להכיר דהוי המכירה רק ערמה ויעשו גם הביטול ולולי היכר זה אולי יטעו דהוי מכירה גמורה ויסמכו על זה לבד ולא יבואו לבטל לכך עשו הכירא ואין טובלין הכלים כנ"ל טעם המנהג:

ס"י קצ"ד. ע"ד שאלתו בכלים שמוכרי' המווגי' י"ש בפסח אם צריכים אח"כ טבילה. הנה אף שבקונטרס קטן מתיקון הסמ"ע ראיתי שצריך אבל ז"א ולית מאן דחש לזה ולא נהיגו עלמא כן והטעם כיון דכל המכירה הוי רק הערמה רק דבחמץ מהני כיון דבביטול בעלמא סגי אי"כ תינתן בחמץ אבל הכלים אינן בכלל הביטול וגם אם יבטלם לא מהני דרך בחמץ מהני כיון דבלא"ה אינו ברשותו כמ"ש הר"ן וא"כ שוב הוי המכירה הערמה בעלמא ואינה מכירה לכך לא בעי טבילה. גם י"ל בשלמא בחמץ לא מהני מכירה לזמן כיון דהוא גופו אסור ומכירה לזמן הוי רק קנין פירות ולא קנין הגוף דמי אבל בכלים דהם מותר רק השימוש בהם בפסח הוי איסור דמרויה באיסורי הנאה בזה הוי די קנין פירות דהאיסור רק מכת הפירות וא"כ אם מכלן אנו סהדי דהוי כוונתו רק לזמן ואח"כ חוזרין ממילא והקנין לזמן כיון דלאו כקנה"ד לא בעי טבילה וז"ב:

ס"י קצ"ה. מה ששאל ע"ד הפר"ח בס"י ק"כ ש"כ דאם חזר והתיר את הכלי ועשאו מחדש פטור מטבילה דאף שלענין טומאה חזר לטומאתו ישינה מ"מ פטור מטבילה ועז"ה מע"ז ע"י דאר"ג דאפי' חדשים במשמע דהא

מה בא ע"א והעיד שהכשיר הכלי כדינו בליבון בהגזלה או שהעיד ע"א על מקוה שנחסרה או שנפלו בה מים שאובין ופסלוה ואח"כ בא ע"א שהמקוה נתמלאה והכשירוהו או שאר עניינים כדומה לזה אם חזר להכשרו או לא : תשובה, הנה זה הלכה רווחת בישראל דאין ע"א נאמן להחזיר באתחוק איטורא ומפורש יוצא מהרמב"ם פט"ו מסנהדרין במ"ש יראה לי דא"צ עדים אלא בשעת מעשה וכר דבע"א המעיד שזה הלב נחשב אתחוק איטורא ולוקה אח"כ עליו עיי"ש א"כ ה"ג ה"י נראה דכאן כיון שהעיד ע"א שזה נאסר הוחזק באיטור על ידו ושוב אין ע"א נאמן באתחוק אך נראה ג' חלוקות בדבר דאם לא ה"י להדבר חזקת היתר מעולם דאו מן הדין ע"א נאמן לאסרו אז נאמן מתורת ודאי לא ספק לכך כיון דאתחוק איטורא ע"כ שוב אין ע"א נאמן להחזירו כיון דאתחוק איטורא אבל אם ה"י להדבר חזקת היתר מתחלה ובא ע"א להוציאו מחזקת היתר אז אם העיד להבע"ד בפניו ואמר לו בפניך נעשה זה או שידעת רגלים לדבר כענין המבואר בפוסקים ס"י קכ"ז דמהני מטעם שתיקה כהודאה או ג"כ הוי אתחוק איטורא ואין ע"א נאמן אח"כ להחזירו אבל אם לא אמר לו בפניך נעשה זה או שידעת רגל"ד אז נהי דהוי שיטת הראב"ד וכמה פוסקים הצימדים בסיעתו דגם בזה נאמן לאסרו אף שהבע"ד שותק מכה שאינו יודע ביור הדבר ג"כ נאמן העד לאסור ולכן גם בזה נאסר ע"ם העד לדינא וכמו שהכריע כן הש"ך בס"ק ט"ז מיהו בזה כיון דעיקר יסודו של הש"ך היינו מכה דמבעיא בש"ס אם ע"א נאמן באתחוק איטורא להחזיר ונהי דלא אפשרטא וחיישינן לחומרא מ"מ היתוסף לענין איטור צריכין אנו לחוש לחומרא עיי"ש זה עיקר טעמו א"כ כיון דמכה ספקא אתי עלה א"כ שוב אם מעיד אח"כ ע"א להחזיר נאמן הוא מ"מ דאם ע"א אינו נאמן נגד החוקה א"כ לא נאמן העד לאוסרו כלל וחוקה שהוחזק באיטור עד הנה בטעות הוא כיון שה"י בחזקת היתר אז אין ע"א נאמן לאסרו נגד החוקה ואם נימא שע"א נאמן נגד החוקה דנאמן לאסור א"כ מ"כ"ש דנאמן להחזיר ושוב נאמן לומר דנעשה לו הכשר וממ"נ יש להאמינו בזה ובפרט דאיכא ס"ס ג"כ כיון דלמי משמעות הש"ך מה דאין ע"א נאמן באתחוק הוי רק מכה ספק

א"כ שוב הכא איכא ס"ס דלמא הלכה כדעח התוס' דאין ע"א נאמן לאיטור בלי שתיקה כהודאה וא"כ לא נאסר כלל ואם נאמן דלמא ע"א נאמן להחזיר באתחוק לכך כה"ג נראה דנאמן העד להכשיר ולפ"ז דמה דאינו נאמן באתחוק איטורא הוי רק ספק ממילא נראה במלתא דרבנן נאמן אף באתחוק דספק דרבנן להקל להסוברים דאף באתחוק ספק דרבנן להקל עיין באחרונים ס"י ק"י א"כ ה"ג דברבנן נאמן אף באתחוק ואף לדידן לדינא אף אם נחזיק זה לספק אם בדרבנן באתחוק איטורא להקל או להחמיר מ"מ נראה דבדין זה מותר בדרבנן דהוי ס"ס דלמא ע"א נאמן להחזיר אף באתחוק ואת"ל דאינו נאמן דלמא הלכה כמ"ד ספק דרבנן להקל באתחוק איטורא ושוב אזלינן לקולא בדרבנן דהוי ספק דרבנן להקל ואמרינן דנאמן ע"א אף באתחוק וכעין ס"ס זו איתא גבי דם ביצים דלמא לא ה"י במקום האוסרו ואת"ל ה"י דלמא הלכה כמ"ד דם ביצים דרבנן וכ"י וכן בציר דגים עיי"ש וכן נראה לומר ס"ס זו בכאן ונראה להקל במלתא דרבנן בע"א באתחוק אף דאינו בידו וכן משמע מהרמ"א ס"י קכ"ז סעי"ג שכתב בקטן דאם אתחוק איטורא אינו נאמן והיינו כאין בידו דבידו נאמן כמ"ש הש"ך עיי"ש וכן כתב המג"א ס"י תל"ז א"כ מוכח דגדול נאמן אף דאתחוק איטורא דרבנן ובע"כ מטעם הג"ל ודוחק לומר דנטק כן בשביל שני קטנים דאמי" שנים אין נאמנים באתחוק איטורא חזא דלשונו לא משמע כן ועוד דזה משיטא דב' קטנים כחד גדול דמיא ואם גדול אינו נאמן מ"כ"ש דב' קטנים לא מהני :

ס"י קצ"ו. נסתפקריי באם ע"א מעיד שדבר זה אמור וזה מעיד שמותר אם נפסלין להעיד בעדות אחת כמו אם מכחישינן זא"ז דיני ממונות שדעת הש"ך בחו"מ ס"י ל"א שפסולין אם גם אם מכחישינן זא"ז באיסורין הוי כן או לא. ולכאורה נ"ל להביא רא"י דפסולין מכריתות דייב דקתני ע"א אמר אכל וע"א אמר לא אכל דמביא אשם תלוי וקשה דבכתובות כ"ב קי"ל בע"א אומר נתגרשה וע"א אומר לא נתגרשה דתצא דתרווייהו בא"א קמסהדי והאי דאמר נתגרשה הו"ל חד וכו' וכדומה לזה בחו"מ ס"י ל' באם אחד מאה ואחד מאה ואחד ש' ואחד ת"ו דמצטרפין דעכ"פ יש שנים שמעידין שאינו

הי' באפשרות שיבוא היהודי בכל עת אזי מתייראים הנכרים להכניס שם אצבעם פן יבוא היהודי ויראה שממסידו את היין אבל אם הוא בענין שידעו הנכרים שלא יבוא היהודי פתאום ודאי היין אסור בשתי' כדון סתם יינם וכו' :

סי' קצ"ט. שא' באיש אחד שמסחרו עם הכומרים ועיקר מחיית ביתו

שנותן לעושי מלאכה לתפור מלבושים ומוכר להכומרים ויש בהם מלבושים אשר עליהם צורת ש"ו דהיינו שהוא קונה בלבוב חתיכת בגד המחויק לערך נ' אמות וגם הצלם הנעשה מתחילת בגד והעושי המלאכה יתפרו בגדים ולכמה בגדים יתפרו עליהם הש"ו והם מיוחדים לייך בהם לבית תפלתם ואם לא יתפור עליהם את צורת הש"ו לא יקנו ממנו כי נמצא להם לקנות אצל נכרים וגם אצל שאר היהודים ופסק לו חיתו :

תשובה. הנה מ"ש דיכול לקנות אצל יהודים אחרים זה לא יושעני להוציא מכלל לאו דלפי' כי נשלנו בספקי של המשל"מ בהל' ריבית אם גם השני שיוכל ליקח ממנו יעבור אלפ"ע אם שייך בזה לפ"ע ועכ"פ ספקו לחומרא. רק מ"ש דיכול לקנות אצל נכרים זה ודאי טוב דאין הנכרי מצוה אלפ"ע וא"כ ביכול למצוא במק"א הוי רק איסור דרבנן וכבר מבואר ברמ"א סי' קנ"א דנהגו להקל כדעה זו ועיין בש"ך בשם הד"מ וכוונתו שלא הקשה דנהי שיוכל למצוא במק"א עכ"פ מדרבנן אסור ולמה כאן נהגו להקל לכך כתב כיון דהוי בזה"ו והנה לצרף הדעה דבבגדים נקרא אין מכובד זה אינו דכיון דנעשו רק לייך לבית תפלתם ודאי לכ"ע דינם כמכובדים אך יש בזה היתר כיון דאין

משתחיים לש"ו זה, ומ"ש ר"מ בשם הש"ך סי' קמ"א סק"ה דאם דהש"ך לא מיירי מזה דבש"ו הוי ב' דעות באם הדרך שאין משתחין לו וא"כ בש"ו של הבגד ודאי אין משתחין ונהי דהוי ב' דעות מ"מ כיון דאפשר להכומר למצוא במק"א אף להאוסרים בס"י קנ"א מ"מ הוי רק דרבנן וא"כ בזה באין משתחין לו הוי ב' דעות דרבנן וכו"א קיי"ל לקולא דהנה חוץ ממה שימצא הכומר ע"י חייטין יוכל לקנות בעצמו בלבוב כן לייך בודאי הוי עיקר איסור זה רק דרבנן ומותר בזה לייך מצד המכירה לכומרים לא הוי איסור אך יש איסור אחר האין קונה הש"ו בלבוב הרי יש בזה חשש מ"ע שקינה לעצמו והיכי דהוי חשש מ"ע בשל תורה

שאינו חייב יותר ממאה ולכך פטור וא"כ הינ' נימא כיון שלדברי שני העדים אינו חייב הלה אשם תלוי שלדברי המעיד שאכל חייב חטאת אבל לא אשם תלוי ולדברי שלא אכל ג"כ אינו חייב א"ת וא"כ כיון שלדברי שניהם מעידין לפטור מא"ת למה יתחייב בא"ת נימא שחרווייהו מעידין שפטור מא"ת והך המעיד שחייב חטאת הו"ל חד ואין דבריו של אחד וכו' אלא ודאי שנפסלין להעיד יחד וכבר הקשה שם הר"ן בהא דאמרינן תרווייהו בא"א קמסהדי איך מצטרפין יחד הרי פסולין יחד ות"י דמיירי בקרוב לו או לה דעבידי למטעי וכו' וא"כ הכא דלא שייך טעות ודאי דהוי הכחשה ונפסלין יחד לכך א"א לצרפם לומר שלדברי שניהם פטור מא"ת מיהו לענין שיופסלו להעיד יחד אח"כ אם נגתהקן אח"כ או אם להעיד לשאר אדם אם הוי קרובים להבעלים הללו נהי שולגנד הבעלים נאמן אף קרוב וכדומה מ"מ לענין שיופסלו להעיד יחד לא נפסלו כיון דכ"א מוכחש מפסול ולא מכשר ומ"מ קתני במתניתין שפיר דע"א אומר אכל מביא א"ת דמבינ' בשני כשרים הרי נפסלו יחד ובשני פסולין לא שייך צירוף יחד לומר שהרי שניהם מעידין שאינו חייב א"ת דבאים לפטור מא"ת לא נחשבו ב' עדים דהרי המה פסולין וקרובים וכדומה, ועוד נראה דמאשם תלוי אין רא"י דאף אם יש ב' עדים מעידין שאינו חייב א"ת אם הוא אומר שלבו נוקפו ראשי להביא א"ת דזה עיקר תלוי בלבבו של אדם אם לבו נוקפו וכמ"ש כעין זה הש"ך בס"י קכ"ז שאשם תלוי שאני שכן אם אומר לבו נוקפו מביא א"ת ולדינא נראה כמ"ש :

סי' קצ"ח. מה ששאל בדין שאיש אחד העמיד יהודי להביא לו

יין מכרם עכ"פ והבע"ג הוי עכ"פ והיהודי עוב את היין והערלים לא רצו להמתין עליו והביאו את היין לבדם בלי שומר והתביות לא היו סתומות זאדרבא היו כמעט פתוחות שהי' אז זמן התסיסה והיין אז תוסס בזמן ההוא ע"כ הוי מעט פתוח. הנה כל התירוין אין נ"ל דאף שלא הוי פתוח שיוכל הנכרי להכניס בו כל היד אך הרי עכ"פ אצבע אחד ה"י יכול להכניס ואטו במגע נכרי בעינין דוקא כל היד באצבע אחד נמי נעשה נסך ועשה כן לחובת ניסוך או שהי' בליחות אצבע מרגיש בסוי מעט היינו לכך לדעתי היינו הוה אסור רק אם

כמו דקיי"ל אסור להציל עצמו בממון חברו עיי"ה בחו"מ סי' שפ"ח לכך ה"נ כיון דאם יזיק לא ישלם אסור לו להחזיק זה בביתו ואסור לו להציל עצמו בממון חברו ואף אם הוא ספק אם יזיק ג"כ כה"ג אסור לו להתרפאות בזה והא דאמרינן אין לך דבר שעומד בפני פ"נ אלא ג' דברים היינו בעברות שבין אדם למקום בזה אין עברה עומדת רק הני ג' אבל בעברות שבין אדם לחברו אף בגזל אסור להתרפאות רק באופן שיהי' בידו לשלם מיהו קשה דלמה חשבו שם שפירות דם דאם אף בממון של חברו אסור היכא דא"א בחזרה מכ"ש בהצלת נפשות גופו היכא דא"א בחזרה והצלת גופו ודאי א"א בתשלומין וא"כ למה חשבו שם ש"ד הלא כ"ש ממון חברו וצ"ע בכ"ז לדינא מיהו ביזמא דף פ"ג ע"ב גבי ר' יהודא ור' יוסי הוי אולו באורחא וכו' קפתחי' לרועה וכו' מוכח לכאורה להיפך מיהו י"ל דהיינו באמת מה שנקט ל"י לר' יוסי קפתחי' לרועה וכו' צ"ע :

*סי' ר"א. שא' בנדון מה שקונין בשעת הגיתות גינת ענבים מרוססים העומדים בבית הנכרי כמה ימים. הנה יפה הורה ר"מ לאיסור וכדעת הש"ך ולא ישיגח על הספר שפוסק כהחבר ובפרט אם עומד כמה ימים בבית הנכרי נקל להיות המשכה ובפרט אם הם דרוגים וחם לשתות יין ג"ך הנה :

סי' ר"ב. שא' בא' שיש לו מיחוש גדול אם מותר לשתות לרפאה שומן דגים סמאים. הנה לדעתי מותר מכמה טעמים דנראה לשתות שומן הוי שלכדיה ושלכדיה הוי רק דרבנן ומותר אף לחולה שאין בו סכנה והשנית בדאמת כל חולי שבפנים נחשב יש בו סכנה דמי יודע מה הוא הכאב שבצד שמאלי הרי הוי כעצמים בבטן המלאה ואף הרופאים אף שאומרים מפי אומדנא מה הוא אין לעמוד על דבריהם רק להקל מכה סכנת נפשות ולא להחמיר בענינים כאלו לכך לדעתי נחשב כחולה שיש בו סכנה רח"ל ומי יודע מה יוכל ת"י לבוא מזה לכך דינו כיש בו סכנה. ועוד שלישי נראה ליתן לו עצה לשהות מעט מעט פחות פחות מרביעית ויפסוק יותר ביניהם מכדי שיעור אכילת פרס דבזה לכ"ע לא הוי צירוף. והנה ח"ש אף דאסור מן התורות נראה דמותר לשתות או לאכול אף חולה שאין בו סכנה דח"ש קיל מאיסור דרבנן רק מוכח בש"ד

תורה אף בח"ח אסור וזה אין לו שום חיתר רק שיבקש מנכרי לקנותו והנכרי יתפרנו בבגד בזה כיון דהבגד ניכר דנעשה לכומר והרי הישראל אינו כומר וא"כ ניכר שאינו לעצמו וליכא בזה חשש מ"ע וז"ל זה לא מצאתי היתר :

סי' ר'. במ"ש בס"י קניה סעי"ב דבשאר איסורין מתרפאין במקום סכנה. הנה בדין אם מותר להתרפאות בשל חברו הנה זה נלמד ממה דקיי"ל בב"ק פ' מרובה ובתו"מ סי' רס"ד דמותר לשמןן יינו של חברו כדי להציל דבשו ע"מ לשלם. ואם ממנו התירו מכ"ש השבת גופו דמותר ליקח של חברו ע"מ לשלם. אבל אם לא יהי' בידו לשלם כגון שאינו יודע למי גזל וכדומה צ"ע אם מותר להתרפאות דהמעין בב"ק ד"ם מעשה בחסיד אחד שהי' גונח מלבו ואמרו הרופאים שאין לו תקנה עד שינק עז והי' קושר עז בכרעי המטה ורצו חבריו לכונוס אצלו לבריו וראו העז ואמרו לסטים מזוין בביתו של זה ואנחנו נכנסין אצלו ואמרו שבדקו ולא מצאו בו אלא אותו עון וכו' ואף הוא הודה וכו' וקשה כיון שהי' סכנת נפשות והרופאים אמרו שאין לו תקנה רק רפואה זו אי"כ למה לא יהי' מותר הלא אין לך דבר שעומד בפני פ"נ ולמה לא יהי' מותר להשהות בהמה דקה בעבור זה והי' נראה לומר דלא התירה התורה לעבור על כל עברות מכה פ"נ חוץ ג' רק בעברה שבינו לשמים שהקב"ה מחל על כבודו והתיר בעברה שבין אדם למקום אבל בעברה שבין אדם לחברו לא הותר בעבור פ"נ. ויש להסביר הדבר דעיקר הטעם דעברה שבין אדם למקום מותר מכה פ"נ מכה דמוטב שיחלץ שבת אחד כדי שישמור שבתות הרבה והיינו שע"י עברה זו יחיי' ויקיים כמה מצות וזה שייך בעברות שבין אדם למקום דאף שמתמעט בזה כבוד שמים מ"מ אח"כ יתרבה ע"י כבוד שמים אבל בעברה שבין אדם לחברו מה בצע להגזול מה שהלה עושה אח"כ מצות ומע"ט סוף סוף לא ישולם הניקו בזה לכן אינו מותר רק באם יודע ממי גזל דאו אפשר בידו לשלם דאו כיון שאין לו הפסד לא גרע הצלת גופו מהצלת ממנו אבל הכא נבי עז המפסיד לרבים והרי א"א לו לידע למי הפסיד העז וכמה הפסיד והנפסד אין לו לידע מי הזיק לו לתבוע ממנו לכך כה"ג ישאר בידו עון גזל כה"ג לא הותר משום פ"נ

דסרקו בשרו במסרק של ברזל אין סבל יסורין והחמיר על עצמו הרי אין רשאי להחמיר במקום שהוא פטור ואין לומר דעשה שלא כדין ואיכ מה פריך קשיים גבי מ"ש ששמע דהרוגיל מלכות אין כל ברי' יכולה לעמוד במחיצתן ופריך מני אי נימא ר"ע וחבריו אטו בשביל הרוגיל מלכות ותו לא כו' ומה פריך דלמא לעולם על ר"ע וחבריו ואדרבא הא קמ"ל אף דהיו הרוגיל מלכות ומסרו נפשם שלא כדין מ"מ אין כל ברי' יכולה לעמוד כו' ובע"כ מוכח דמותר להחמיר על עצמו מוכח מכה מ"מ ככ"ל וזה ראי' ברורה :

סי' ק"ד. ראיתי לבאר כאן בדין הבאגך צעטטיל אשר יש בינינו בזה"י אם יש בהם צד ריבית כגון אם לזה עשרה באחד עשר וכן אם לזה עשרה בעשרה אם יש גזה מיחוש ריבית או לא. ולכאורה ה"י נראה דאסור אף להלוות עשרה בעשרה כיון דיש בזה שינוי הזמן דלפעמים צריך ליתן אותם הרבה בעד אדום זהב או כסף ולפעמים מעט ואיכ ה"י לדמות זה למה דאסור ללות סאה בסאה שמא יתייקר וכן נמי דינר זהב בדינר זהב אסור ללות לדינא דש"ס מטעם דחשיב פירי ויש לחוש שיתייקר ואיכ ה"ג במכ"ש שאותן הב"צ המה נחשבין פירי לגבי דינרי כסף ואיכ ה"י אסור ללות עשרה בעשרה אם אין לו מעט מטעם דאפשר שעתה המה בוויל בעד דינרי כסף ושמא יתייקרו בגתים והו"י ריבית. מיהו כל העולם אין נוהרים בזה ולוין וחלילה לחשוד שכולם עושים שלא כדין ונעלם מהם דבר זה גלל כן נראה דבאמת דבאותן הב"צ אף אם לזה עשרה בי"א לית בי' איסור דאורייתא כיון דהר"ל שטרות ואין גופן ממון וממעטי מכלל ופרט כמו קרקע ולית בהו איסור ריבית דאורייתא וכמ"ש הב"י בס"י קס"א ומה שחמה הט"ו עליו ופה השיב החו"ד בזה שאם מלוח לו שטר ואינו ערב לו בעד הממון ש"מ שיחזור הוא שני שטרות אחרים ג"כ ולא יערב לו על הממון ודאי ליכא בזה חשש ריבית דאורייתא אף אם לזה עשרה בי"א (גם להט"ו היינו רק בשטר שלוח לגבות נוף הממון אבל בגדון הב"צ אינו עומד לגבות הממון רק להוציאו כך אף הט"ו מודה דלא שייך בי' ריבית של תורה) רק שמדרבנן אסור כמ"ש הט"ו בס"י קס"א שגם בעבדים אסור מדרבנן כריבית והביא ראי' מנכס עמי ואעדור עמן. ולפי"ו כיון שהוא

יוד סי' ר"ח דעל ח"ש חל השבועה ועל איסור דרבנן לא חל השבועה ומוכח דקיל מאיסור דרבנן (עיי' ש"ך סי' ר"ט) איכ אם איסור דרבנן מותר לחלה שאין בו סכנה מכ"ש ח"ש דמותר לחולה שאין בו סכנה. הן אמת דלא נעלם ממני בעוה"י מ"ש בספרי ס"ח סי' תרי"ח דל"כ לא נאמר בפוסקים בחולה שמאכילין אותו איסור להיות מאכילין אותו פחות פחות מכשיעור דק ביה"כ נאמר כן ולפמ"ש כאן תקשה יותר למה לא יהי' מפורש בפוסקים דדוקא אם לפי תלמו אינו אוכל רק ח"ש או אין בו מלקות אם שהא יותר מכא"פ אבל אם מתחלה רוצה לאכול הרבה ואינו מפסיק רק כדי שלא להתחייב בזה כיון הדעתו לאכול יותר ולאצטרופי מצטרף אפי' כל היום כולו רק ביה"כ דאינו תלוי באכילה רק ביותבו דעת' בזה כל שאינו אוכל ביתד תוך כא"פ לא נתיישבה דעתו אבל בדבר דתלוי בכזית כל דדעתו לאכול יותר מצטרף כל היום ואיכ נסתר סברתי בכאן אך נראה דזה דוקא בחולה שצריך לאכול והו"י הכונה לאכילה ולא דהאכילה הו"י לרפואה רק הדעינוי יזיק לו אבל מה שיאכל הו"י לשם כוונת אכילה בזה שייך סברתי הנ"ל אבל בחולה שאוכל האיסור לא להנאת אכילה עצמה רק לרפואה בזה שפיר דינו כח"ש דעלמא דמ"מ אם נלך בתר המעשה הרי אינו אוכל רק ח"ש ואם נלך בתר הכונה שרוצה לאכול יותר הרי אין כוונתו לאכילה רק לרפואה ורפואה בלי הנאת אכילה מותר אף בחולה שאין בו סכנה לכך נראה דח"ש איסור תורה אם אוכל לרפואה מותר לאכול אף באין בו סכנה ואף דמתיירא אני לסמוך ע"ז לבד מ"מ באיורף כל הני טעמים לעיל מותר לצרף גם זה. ועיין בסוף הספר :

סי' ק"נ. הנה פלוגתא הפוסקים אם רשאי להחמיר על עצמו ולמסור נפשו או לא ג"ל ראי' ברורה דמותר להחמיר על עצמו דהרי אחז"ל אלמלא נגדוהו לחמ"ו הו"י פלחי לצלמא והנה תנוס' פרשו דאנדרטי של מלכים ה"י ולפי"ו קשה אין מסרו עצמן לכ"ה כיון שלא ה"י ענין ע"ז ובע"כ דהחמירו על עצמן ואיכ מוכח דרשאים להחמיר והנה להסוברים דאסור להמיר בע"כ מפרשים דה"י ע"ז ממש ואיכ שוב אין אמרינן דאלמלא נגדוהו הו"י פלחי כו' בע"כ יסבירו דביסורין א"צ למסור נפשם ואיכ קשה של ר"ש וחבריו

הנהוג עכשיו אף הטרוי מודה כיון שכתבו האחרונים שהיתר שלנו והי שמחויב להיות עוסק לטובת המלוה ואחר שיעלה כך וכך המגיע להנותן יהי אחיכ בהלוואה ואיכ כיון דנעשה תוך הזמן הלוואה שוב לא פקע ונהי דשם לא דחייח כל זה מימ יש לפסקק בזה לדינא ולכך נראה דהיינו דוקא אם הלוה דרך עסקא אבל אם הלוה ממש בריק ואעפ"כ ביתומים אם הרויח חייב ליתן להם חלקם הנה בזה י"ל אף החולקים על הטרוי מודים בזה דהרי באמת בסוסק לזון בת אשתו וכן בצבור ששכרו שיצ וכדומה בכל אלו קיי"ל דאמרינן דעיד ראשונה הוא עושה ולמה ישתנה דין עסקא בעיכ הוי הטעם כך דהנה בבת אשתו ושיצ הוי הדבר לטובה להאשה ושיצ ובהם אין מקום לפסקא אולי ניחא להו או לא ניחא להו ואין ספק רק בהמתחייב אם נשאר חיובו או לא בזה אמרינן דמסתמא ע"ד ראשונה נתחייב משאיכ בעסקא דאם הוי עסקא יש בו מעלה שיקבל שכר אבל יש כנגדו חסרון אולי יהי נאבד ויהי מפסיד מחלקו ואם הוי הלוואה יש בו ריעותא שלא יקבל שכר אבל יש בו מעלה שאין בו חשש הפסד הקרן וכיון דאמרינן בעלמא בוצינא טבא מקרא וקרנא עדימא ליי כר ולכך יש ספק גמ בהנותן אולי לא תסכים להיות עסקא רק ע"ד זמן זה ואח"כ ניחא ליי טפי להיות הלוואה להיות בטוח בקרן מלהכנס בספק ולכך כיון דהספק בשניהם אולי לא ניחא למקבל ואולי לא ניחא להנותן בזה כל דהוי בשניהם הריעותא דלא ניחא להו לא אמרינן דמסתמא ע"ד ראשונה הוא נשאר והוי כעין סיס דלמא לא ניחא להנותן ואת"ל ניחא להנותן דלמא לא ניחא למקבל לכך סיס עדיף מחזקה ולכך לא אולינן בתר חזקה דמצינא מה שכבר הוי עסקא ולכך תינח בעלמא אבל ביתומים כיון דיהבינן מעות דידהו קרוב לשכר ורחוק לחפסד איכ בזה ודאי הוי טובת הנותן ואין ספק רק במקבל דכיון שבאחריות אין הפסד ליתומים איכ לדידהו ודאי ניחא להו ואין ספק רק במקבל ודאי דומה לבת אשתו ושיצ ושכירות בית וכל הענינים דכל הנשאר סתם הוי ע"ד הראשונה ומודים כ"ע שחייב ליתן כבראשונה ונמשך הענין תמיד ואיכ היה בהלוה בריק מעות יתומים כיון דקיי"ל דאם הרויח חייב ליתן להם ואם הפסיד הוי לעצמו בזה נמשך הענין תמיד ואין חולק בדבר כלל וכמו אם הוי מותר לחלות בריק והי מלוה ברבית

לשנה

שהיא רק מדרבנן מטייל בשוה בשוה לא אסרו כלל ולא חששו שמא יתייקר כיון דאף בתוספת פטש לית ביי איסור דאורייתא ואינו דומה לסאה בסאה או דינר בדינר דהתם בתוספת איכא איסור דאורייתא ממש לכך אמרינן אף בסאה בסאה משאיכ היכא דבתוספת ליכא איסור תורה או בשוה ליכא איסור כלל ולכאורה ראי' לזה ממה דאמרינן דאם אומר אדם לחברו נכש עמי היום ואעדור עמך למחר אסור ולא אסרו אף באם אומר ואנכש עמך למחר דשמא בנתיים יתייקר אלא ודאי כיון דזה נחשב כקונה עבד וכמ"ש הטרוי בסי' קס"א ולא הוי בזה ריבית דאורייתא כלל אף בתוספת רק מדרבנן ולכך בשוה מותר לגמרי מיהו מזה אין ראי' גמורה דאיכ לשיטת הפוסקים דלא דרשינן בזה כלל ופרט ובכל דבר הוי ריבית דאורייתא ואיכ למה לא אסרינן באם אומר ואנכש עמך למחר וצ"ל דשאני הכא דאם אומר נכש עמי היום לא הוי הלוואה רק שכירות ודוקא בהלוואה אסרו סאה בסאה ולא במקח וכמ"ש הטרוי ר"ס קס"ב והיה גמי בשכירות דהוי לענין זה כממכר וכמו שפנואר הלשון בחרי"מ סי' רכ"ז שכתב דזה הוי כקונה עבדים לזמן ולכך לא אסרי זה בסאה בסאה במקח מיהו מצד עצמו מוכח מדלא אסרי במקח סאה בסאה מוכח משום דאף בתוספת בזה ליכא איסור דאורייתא ה"ה גמי בשטרות כה"ג ואף דאנן קיי"ל לחומרא דאף בכל דבר יש איסור ריבית מן התורה וכמ"ש הטרוי והשיך דכן משמע מלשון המחבר ברי"ס קס"א מ"מ היינו דוקא לענין גוף הריבית בתוספת כיון דהוי ספק פלוגתא בדאורייתא אולינן לחומרא אבל לענין סאה בסאה כיון דלכ"ע הוי רק בדרבנן ואיכ הוי ספק דרבנן אם שייך בזה גזרת סאה בסאה או לא ולכך אולינן לקולא ומותר ללות עשרה בעשרה כנ"ל להמליץ היתר בזה: סי' ר"ה. במ"ש בסי' ק"ס סעי"ט אפטרופוס שהלוה מעות יתומים כו'

לפי' נראה באם הלוה בריק עדיף דאם הלוה דרך היתר באם הלוה מעות יתומים לזמן ואח"כ כלה הזמן ונשתאה עוד המעות זמן מה ביד הלוה. והנה באם עשה דרך היתר בעסקא נפלנו בפלוגתא בין הטרוי לספר מים קדושים שהביא הלב"ש בה"י רבית שלט"ו קיים עדיין העסקא ולספר מים קדושים בסל העסקא ובחדושי מכבר הבאתי בשם הגאון מהר"ו מרגליות ז"ל שרצה לומר דבהיתר

לשנה או בלוח מעורים או לערכים ברי"ק דבכה"ג ודאי אין פסק בדבר שמשך הענין יותר מהזמן שקבע ואף אם הלוח רק על שנה ונמשך כמה שנים חייב רביית בעד כל שנה דזה הוי כעין שכירת בית וש"צ וכדומה וא"כ ה"ה בשל יתומים כיון דהוי קרוב לשכר ורחוק להפסד ודאי נגמשך הענין כל הימים ואין חולק בדבר כלל כנלפע"ד נכון לדינא. וגדון אם מותר ללות ברביית לצורך סעודת מצוה עיין במג"א סי' רמ"ב ובפמ"ג עיין בתכורי לתורה פ' בהר משנת תפ"ט לדינא היתר בזה :

סי' ר"ן, דהנה על מ"ש המחבר בסי' ק"ס סעיף ה' וכו' בשביל מעותיו שהיו בטלות אצלו זה הוי ריבית מאוחרת וכו' הנה הרב הרמ"א לא הגי' כאן ופירש לו שבשביל מעותיו הוא שולח לו כמו שהגי' לעיל גבי ריבית מוקדמת ופירש לו שבביל שילווהו כן הגי' הר"ל להגי' הכא או ע"כ הר"ל לכתוב באותה הגהה שכתב ופי' לו שבביל שילווהו הר"ל לכתוב גמי או שבביל מעותיו שהלוה לו כבר. לכן ג"ל דהרמ"א הוכיח מסברא דנפשי' בין הדעות דאצל הריבית מוקדמת הסברא נותנת שאין לאסור רק בפירש שבשביל כך הוא שולח דאו ניכר בשעת נתינה חיכף שניתן לשם ריבית ולכן אסרוהו חכמים דאתי למילף בריבית גמור אבל בסתם הכי אינו ניכר כלל מנתינה זו שהיא ריבית שהרי לא לזה ממנו עדיין ומי יודע זה אם נתן עיניו ללוות ממנו או לא וכיון שבשעת נתינה אין ניכר שהוא ריבית א"כ הנתינה מותרת ואף אח"כ בשעה שמלוה לו ליכא איסור כיון שבשעת נתינת הריבית לא הגי' ניכר שהוא ריבית לא אתי למחלף בריבית גמור אבל בריבית מאוחרת שכבר הלוח לו א"כ אף בסתם כיון שידוע הלוואתו מכבר אף אם הוא סתם ניכר הוא בשעת נתינת המתנה שהוא בעבור זה ואו אסור דלמא אתי למחלף בריבית גמור ואף דמשלון הרא"ש בסוגיא דרבינא נתן לבני אקרא דשנוותא בדף ע"ג ע"ב משמע להדיא דאף בריבית מאוחרת בעינן פירש מ"מ הכריע בפשר בין הדיעות בריבית מוקדמת כהרא"ש ובריבית מאוחרת כהרמב"ם וכן ג"ל נכון לדינא :

סי' ר"ן, דהנה הש"ך בסי' ק"ס ס"ק ט"ית הביא בשם הב"י דבמלתא

דמרהסיא אף בדבר שהי' רגיל מקודם אסור וכו' והנה הוא פסק כן בפשיטות אבל הרב הגי' חלק על דין זה ודחה ראיות ב"י בטוב טעם דשאני בין שעה שעדיין חייב לו לאם כבר פרע לו והעלה כיון דלהב"י בעצמו הוי פסק והוא דרבנן שומעין להקל וכן נראה להורות כיון דהוא מלתא דרבנן :

סי' ר"ח, שא"י במ"ש בסי' ק"ס סעיף ט"ז ת"ח שהלוח זאי' דברים של

מאכל וכו' וכתבו הב"י והש"ך דשניהם ת"ח בעינן ושאל כיון דעיקר הטעם שמותר הוא דידעו דאסור בריבית ומכווני לשם מתנה א"כ מה בכך שהמלוה אינו ת"ח כיון שע"כ הלוה ת"ח וידע לאקנויי כמ"ש במוסקים טעם זה א"כ למ"ל שיהי' המלוה ת"ח. לכאורה נראה שהטעם הוא דאם אין המלוה ת"ח ניכ' חיישינן דלמא אתי למסרך כמו דחיישינן גבי אם מלוה לבניו בריבית משום שמא אתי למסרך וכן מצאתי אח"כ בשטמ"ק בשם הרמ"ך שכתב וי"ל והוא שיהא ת"ח שהוא שונא מתנות וכו' דלא אתי לאמשוכי בהכי וכו' משמע דחיישינן בזה שמא אתי למסרך וצ"ל דאף לדין דס"ל דעיקר איסור ההלוות לנכרי בריבית הוא מכה שמא ילמוד ממעשיו ולכן לדין דלא שייך הטעם שמא ילמוד ממעשיו מותר להלוות לנכרי בריבית ולא גורינן דלמא אתי למסרך צריך לחלק כמו שחלקתי אני בחי' להל' ריבית בסי' קנ"ט שדוקא בין נכרי לישראל לא מחליף ולא אתי למסעי אבל בין ישראל לישראל מחליף וחיישינן דלמא אתי למסרך. ועוד נראה הטעם דעיקר ההיתר הוא מכה שאנו סהדי שבלא"ה הי' נותנים זה לזה מתנה זו וכן משמע מלשון הפוסקים ההלכות בין ת"ח לשאר ב"א הוא דאף בשאר ב"א מותר ליתן לו בדבר שהוא רגיל ליתן לו מקודם או שיש אומדנא שבלא"ה הי' נותן לו זה רק שבת"ח א"צ אומדנא אחרת רק זה בעצמו הוי האומדנא כיון שת"ח הן מסתמא בלא"ה הי' נותנין זלי' מתנה זו ולכן מותר ולכן בעינן שיהיו שניהם ת"ח דאם אין המלוה ת"ח ליכא אומדנא דאין מדרך הת"ח ליתן מתנה לע"ה ואסור אף אם מתכוין בתורת מתנה וזה נכון :

סי' ר"מ, דה"ה הרב משל"מ נסתפק ביתום שניתן מעותיו בקרוב לשכר ורחוק

המשל"ם שהביאו וביאר דבריו ועוד נראה דא"י לדעת בעה"ת היינו דוקא היכא שנזכר הא"י בשטר עצמו וכן משמע מדברי המשל"ם שנתן טעם סביבא ונעשה לא אמרינן כלל העומד לגבות כגיד אבל היכא שהא"ר לא נזכר בשטר כלל רק שבע"ס בחוץ ה"י תנאים ביניהם או שלא ה"י תנאי ביניהם כלל רק שהלוח נתן להמלוה מתנה בעבור המתנת מעותיו במשך זמן הלואה דג"כ ה"י רק ריבית דרבנן כיון דהוא בלי קציצה בזה אף אם לא שילם לו הלוח עדיין אינו יכול לנכות מחובו אם יש להמלוה שטר עליו לא מנכינן ל"י משטרו דשטר העומד לגבות ואין בו שפסד לביע' ה"י כגבוי וכמ"ש התוס' במס' סוטה ולכך עדיף ממשכנתא ואמרינן כל סלוקי בלא זווי אפוקי הוא כן ג"ל :

ה"י ר"י א. הנה' על מה שפסק המחבר בס"י קט"א סעיף ר' לקח ריבית קציצה ומת אין הבנים צריכין להתזיר א"כ ה"י דבר מסוים וכו' ונשאל המשל"ם מה הדין בא"ר אם הוא דבר המסוים אם חייבין להתזיר או לא והש"ל שחייבין להתזיר אף נראה לדע"כ לפי מה שהעלה המשל"ם דכאן כופין את היורשים להתזיר דאיכא קלון וכבוד מ"מ בא"ר נראה דאין כופין דהרי רש"י בפרק מי שה"י נשוי כתב גבי קטינא דארעא דזה ה"י מצוה דרבנן ולכך אין כופין ונהי שהתוס' ב"י הכותב דחו פירושו דאף במצוה דרבנן כופין מ"מ כאן בא"ר ה"י תרי דרבנן שבשלמא התם כחוב האב גופ"י ה"י חייב מדין תורה לשלם לכך אף היתומים שמצות כיבוד עליהם בזה דרבנן כופין וכן נמי במצוה לקיים דברי המת ה"י רק חדא דרבנן שמחויבין לקיים הצוואה שצוה המת וה"י חדא דרבנן אבל כאן בא"ר ה"י האב לא צוה להתזיר רק שה"י חייב להתזיר מדרבנן ואף מדרבנן לא ה"י חייב רק לצי"ש א"כ עתה ביתומים ה"י תרי דרבנן ובהו לביע' אין כופין ו"ב. ובגוף הדין אם כופין היורשים נכון כדעת המשל"ם שכופין ומה שדייק מלשון הטור שאין כופין אין זה דיוק דלכך שינה הטור הלשון בשביל הרישא דקמ"ל שלא מביע"א שאין היורשין חייבין להתזיר רק אין צריכין כלל להתזיר ואם ה"י נקט אין חייבין ה"י א"כ שדוקא אין כופין אותם אבל מצוה עליהם להתזיר כמו בא"ר חוב בלא

ורחוק להפסד אם מותר לו ליקח הריוח מה שעלה לאחר שהגדיל עי"ש :

עוד נסתפק באחד שהפקיד מעותיו ביד אחר בקרוב לשכר ורחוק להפסד ומת והניח יתומים קטנים א"כ צריך המקבל ליתן להם ריוח ממה שהריוח והעלה דלפ"ד מהר"א מונסין דהיכי דנתנה הלואה על ריבית באופן שאסור או בטלה ההלואה ונעשה פקדון וא"כ ששיטא שא"צ ליתן להיתומים רווחים כלל ואיסור הוא עי"ש ודבריו אין מובנים ואדרבא נראה דהרי דעת הרשב"א וסייעתו דאדרבא בהא דמותר ליתן נכסי יתומים בקרוב לשכר ובעינן דוקא שיהי' המעות עומד בעסק מיוחד בפקדון אבל אם הוציא המלוה לצרכו נעשה מלוה וה"י ר"ק וצ"ל הא דהכא ס"ל להמרדכי הכא באם התנה האפטרופוס בר"ק דאם הריוח אח"כ הלוח צריך לתת לו ריוח אף שה"י משתמש בהם הלוח לצרכו כלל עסק שרצה צ"ל דלא קאמר הרשב"א דצריך להיות בעסק מיוחד רק אם בשעת נתנו לו בעסק מיוחד מלוני או צריך שלא לשנות להוציאו בעסק אחר שלא ניתן לו לכך אבל אם ניתן לו מתחלה שהביררה ביד המקבל לעסוק בה כל עסק שירצה או מותר להמקבל לסחור כל המר"מ שבעולם וכל מה שמסתחר ה"י כאלו ה"י פקדון וברשותא דיתמי קאי ולא אסור רק שלא יוציא המקבל המעות לצרכו והוא יתן להם ריוח מביתו זה אסור אבל מהעסק ה"י עסק שיהי' מותר וכו'. עכ"ס ה"י הוצא מדעת הרשב"א שאדרבא במעות יתומים בעינן דוקא שיהי' המעות בפקדון בידו לא בהלואה ולפ"ז אדרבא לדעה זו א"כ במת אבי היורשים כיון דעד הנה ה"י המעות כפקדון בידו ה"י כאלו הוא ברשותא דיתמי וכאלו עתה ניתן להמקבל מחדש מיד היתומים וצריך ליתן להם חלק ריוח כדעת המרדכי הנ"ל ולולי דמסתפינא הייתי אומר להיפוך שט"ס הוא במשל"ם וצ"ל שאז צריך ליתן ליתומים משא"כ הוא ה"י הלואה שוב אין כאן דבר בעין כשנפל קמי יתמי ו"ב דדינא :

ה"י ר"י א. הנה' הב"י והובא בש"ך ס"י קט"א סק"ה הביא בשם הבה"ת דכל א"ר דבשטרא מנכינן ל"י ולא מנכינן ל"י דשטר העומד לגבות לאו כגבוי דמי וכו' אך בחידושי לפ' איזהו נשך הבאתי רא"י מהש"ס להיפוך מבעה"ת וכן

"סי' רי"ג. שארף להיבש בס' שצו
 הובא בש"ך סי' קס"ב
 ס"ק ט"ו ראובן שלוח משמעון כור חטין וכר
 עד וזה גובה מעותיו והנה קיצר ולא ביאר
 והעולה מדבריו שהובא בכ"י משמעון לוח
 מראובן כור חטים ויש לו ואח"כ תבעו ראובן
 והשיב שחייב לו ראובן עשרה דינרין כנגדו
 ואח"כ נתייקרו החטים ותובע ראובן החטים
 ואומר שאם הוא חייב מה לשמעון ישלם לו
 והוא יחזיר לו החטין ושמעון טוען כיון שבשעת
 הולד ה' חייב לו עשרה דינרין והי' יכול לעכב
 החטים בעדן שהי' נאמן עד כדי דמיהן מאז
 עמדו החטין ברשותו ולקחם לעצמו בטרעון
 חובו ופסק הריב"ש שהדין עם המלוה שלעולם
 יש לו להחזיר חטים אלא שהוא נאמן על עשרה
 דינרין בטענת מגו וזה יגבה חטין וזה מעותיו
 עכתי' בכ"י. והנה מלשון זה משמע כן יותר
 דאף אם הלה רוצה לנכות עצמו העשרה דינרין
 ולשלם לו המתיר מה ששוח החטים יותר מעשרה
 דינרין ג"כ אינו נכלל רק צריך לשלם לו גוף
 החטין בעינא דוקא והלה ישלם לו מעותיו :

ועיינתי' בריב"ש עצמו ולמהתי מדבריו דין
 חדש שאם ה' החטים הללו במקדון
 ביד הלוה אם כבר סכרם בשעת הולד אף שלא
 בב"ד אעפ"כ פטור דלא גרע מגולן שמשלם
 כשעת הגזלה והרי בשעה שמכרן לא ה' שוין
 יותר אבל אם ידוע בבירור שמכרן בשעת הולד
 רק שהוא טוען כן אינו נאמן אף ביש לו מגו
 מטעם דאין אדם משים עצמו רשע אף דלא
 משמע לאינשי איסורא בהכי מ"מ לא גרע מעדים
 שאמרו אנוסים היינו מחמת ממון וכן באמנה
 הי' דברנו דלא משמע להו איסורא בהכי ואעפ"כ
 אין נאמנים עיי"ש אך דבר זה סותר ל"ש
 הש"ך לדעת הרמ"א בס' קס"ט ס"ק ע"ט שנאמן
 הלוה לומר שיש בשרט זה ריבית אף דמשים
 עצמו רשע ואם באיסור ריבית הוי כן דודאין
 משמע לאינשי איסורא גבי לוח מכ"ש במלתא
 כזו דלא משמע להו איסורא בהכי דנאמן שמכרם
 בשעת הולד. ומה שהביא רא"י מעדים שאמרו
 אנוסים היינו וכו' י"ל דעדות שאני דעדות שקר
 חמור בעיני העולם ונזהרים בה מאוד ואף
 דבע"ד מסכימים, משמע להו איסורא בהכי ולכך
 באמת בחר"מ סי' פ"ב בדיני מגו של מהר"ש
 מקינון

בלא הניח אלא מטלטלין וקמ"ל הטור דא"צ
 כלל להחזיר ולכך שינה מלשון חב"יתא דהברייתא
 לא מיירי מדין אביהם שחייב להחזיר ולא נקט
 דינו רק גבי יורשים לכך עיקר הרבותא שלו בשביל
 הסיפא בדבר המסוים אף חייבין להחזיר וכופין
 אותם ולכך נקט גם ברישא לשון אין חייבין
 אידי דסיפא דברישא לא הוי רבותא לאשמעינן
 דאף אין כופין אותם כיון דלא מיירי בתבעו
 לאביהם בחייו פשיטא שאין חיוב ומצוה כלל
 על היורשים להחזיר דאין כאן שום חוב על
 אביהם ולכך נקט לשון חייבין בשביל הסיפא
 להורות דבסיפא כופין אבל הטור דמיירי מתחלה
 בדין שהמלוה עצמו חייב להחזיר ועלה כתב
 שאף שהמלוה כבר נתחייב להחזיר אין הבנים
 צריכין להחזיר ובוה שפיר ס"ד כיון שעמד
 בדין אביהם ונתחייב אפשר דע"כ מצוה איכא
 על היורשים אף באין דבר מסוים לכך נקט
 הטור לשון אין צריכין ולכך אידי דרישא נקט
 גמי בסיפא א"צ אבל לעולם כופין ועיין במל"מ
 ובתוס' פ' הגזול קמא כמה דינים השייכים
 לדינים הללו :

"סי' רי"ב. הנה בדין אם יש ריבית בקרקע
 נ"ל להביא רא"י דיש ריבית
 קרקע ממה דפריך בפ' א"ג גבי מרבין על
 זשכר ואין מרבין על המכר ופריך הש"ס מ"ש
 רישא ומ"ש סיפא ומה קושיא הלא הש"ך בחור"מ
 סי' צ"ה ס"ק י"ב הביא בשם המרדכי שהקשה
 מהא דאמרין שגובין עישור נכסים אפי' מעמלי
 דבתי מוכח דשכירות קרקע בקרקע ות"י הש"ך
 דיש חילוק דשכירות קרקע לא הוי כקרקע רק
 בלא הגיע זמן הפרעון דכיון ששכירות אינו
 משתלם אלא לבסוף לכך חשוב כקרקע אבל
 לא בהגיע זמ"ם עיי"ש וא"כ מה פריך הש"ס
 מ"ש רישא ומ"ש סיפא נימא דבריבית בתר
 מעיקרא אזלינן וכמו שרוצה הש"ס לומר בר"פ
 אינו דבחר מעיקרא אזלינן וא"כ אם אזלינן
 בתר מעיקרא בשעת קציצה א"כ בשכירות בשעה
 שקצץ לא הגיע עדיין זמ"ם השכירות וא"כ
 הוי כקרקע לכך לא שייך ב' ריבית דאין ריבית
 בקרקע אבל במכר דתיכף בשעת הקציצה הוי
 הוה הרמים מטלטלין לכך יש בוריבית ומה קושיא
 אלא ודאי מוכח מזה דיש ריבית בקרקע מן
 התורה וצ"ע ודו"ק :